

# KLP

årsrapport 2014  
KLP Banken AS



Forsidefoto: Ingrid Eriksen **Åpen**



KLP inviterte i 2014 til en intern fotokonkurranse der ansatte skulle visualisere en av KLPs verdier: åpen, tydelig, ansvarlig og engasjert, eller «For dagene som kommer». Juryens leder var fotograf Olav Storm.

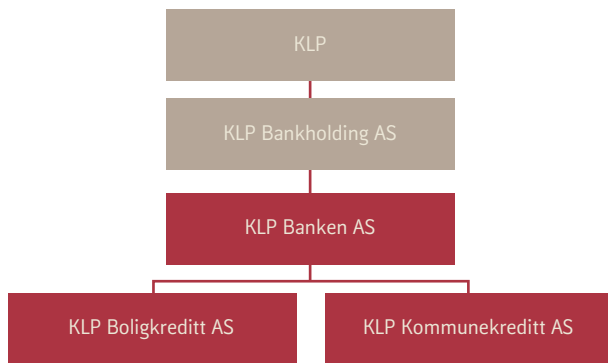
## INNHOOLD

Styrets beretning	3
Resultatregnskap	10
Balanse	11
Egenkapitaloppstilling KLP Banken AS	12
Egenkapitaloppstilling KLP Banken AS konsern	13
Kontantstrømoppstilling	14
Noter til regnskapet	16-47
Revisjonsberetning	49-50
Erklæringer	51-52
Dette er KLP	53-56

# Styrets beretning for 2014

**KLP Banken-konsernet oppnådde et resultat før skatt på 28,7 millioner kroner i 2014. Utlånsbalansen og netto renteinntekter er økt sammenlignet med fjoråret. Styret anser underliggende resultatutvikling som god.**

KLP Banken AS eies 100 prosent av Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringselskap (KLP) gjennom KLP Bankholding AS. KLP Banken AS har to heleide datterselskaper, KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS.



Virksomheten i KLP Banken AS med datterselskaper er inndelt i forretningsområdene personmarked og offentlige lån. Begge områdene er landsdekkende. Selskapenes hovedkontorer ligger i Trondheim.

KLP Banken konsernet bidrar til KLPs orientering mot sine medlemmer med tilbud om produkter og tjenester til konkurransedyktige betingelser. Dette understøtter at virksomheter som har valgt KLP som pensjonsleverandør skal oppleves som attraktive arbeidsgivere. Tilstedeværelse i markedet for offentlige utlån gjennom KLP Kommunekreditt bidrar til konkurranse og derved til at offentlig sektor får tilgang til langsiktig finansiering til lave kostnader.

## Økonomisk utvikling i 2014

Tall for 2013 er angitt i parentes

- Resultat før skatt: 28,7 (87,0) millioner kroner
- Resultat etter skatt: 20,9 (74,4) millioner kroner
- Netto renteinntekter: 133,0 (122,0) millioner kroner
- Årets utlånsutbetalinger inklusive forvaltede lån: 11,8 (10,3) milliarder kroner
- Utlån på bankens konsernbalanse: 24,9 (21,3) milliarder kroner
- Utlån som forvaltes for KLP: 41,6 (33,7) milliarder kroner

### RESULTATREGNSKAP

Resultatet i KLP Banken konsernet ble 28,7 millioner kroner før skatt, og 20,9 millioner kroner etter skatt. Det ga en egenkapitalav-

kastning på 2,2 (7,2) prosent før skatt og 1,6 (6,2) prosent etter skatt. I resultatet inngår forvaltningshonorar fra KLP på 58,0 (58,0) millioner kroner.

Av resultatet for 2013 var 50 millioner kroner knyttet til en engangsinntekt som følge av et rettslig forlik. Justert for dette ligger likevel resultatet for 2014 noe under fjoråret. Refinansiering av innlån i KLP Kommunekreditt AS har medført behov for tilbakekjøp av egne utstedelser. Denne tilpasningen har også i 2014 gitt betydelige kurstap som er ført over resultatet. I tillegg er det gjennomført betydelige IT-investeringer for å effektivisere interne prosesser og for å forbedre tilgjengelighet og brukervennlighet for våre kunder. Utlånsbalansen er i 2014 økt med 3,6 milliarder kroner (17 prosent) og netto renteinntekter med 11,1 millioner kroner (9 prosent). Styret anser underliggende resultatutvikling som god.

Den viktigste årsaken til at bankkonsernet oppnådde et positivt driftsresultat også i 2014, er knyttet til resultatet i datterselskapet KLP Kommunekreditt AS. 54 prosent av bankkonsernets netto renteinntekter kommer fra KLP Kommunekreditt AS mot 76 prosent i 2013. Resultatbidraget fra bankens aktiviteter i personmarkedet har dermed fått en større betydning for bankens resultat i regnskapsåret. I KLP Kommunekreditt AS har utlånsvolumet vært relativt stabilt og marginene er fortsatt positive i et fallende rentemarked. Innlånskostnadene gjennom året har likevel ikke falt like mye som utlånsrentene.

Tilpasningen til økte kapitalkrav i norske banker er delvis gjennomført, men det er behov for fortsatt god inntjening samtidig som det er sterk konkurranse om utlånskundene. KLP Banken AS har totalt sett oppnådd reduserte innlånskostnader og opprettholdt utlånsmarginene i personmarkedet og samtidig økt utlånsbalansen. I sum har det bidratt til en økning i netto renteinntekter sammenlignet med fjoråret.

Verdipågang på likviditetsplasseringer påvirker også resultatet i 2014 positivt i form av urealiserte gevinster, men i likhet med fjoråret er resultateffekten moderat. Ved utgangen av 2014 inkluderer resultatregnskapet en netto gevinst tilknyttet verdipapirer på 6,2 millioner. I 2013 ble det bokført en netto gevinst på 4,1 millioner.

Banken foretar jevnlig tilpasninger i løpetider på innlån for å redusere likviditetsrisiko og imøtekomme regulatoriske krav til likviditets-

indikatorer og kapitaldekning (Basel III og CRD IV). Restrukturering av innlånssiden i KLP Kommunekreditt AS har medført behov for tilbakekjøp av egne utstedelser. Denne tilpasningen har også i 2014 gitt betydelige kostnader, som er ført over resultatet med 21,5 millioner kroner. Samtidig har markedsvilkårene for nye låneopptak ført til reduksjon i gjennomsnittlige innlånskostnader.

Driftskostnader og avskrivninger utgjør 157,4 millioner kroner i 2014 mot 144,7 millioner kroner i fjor. Det gir en kostnadsvekst på 9 prosent. Økningen ut over normal prisstigning i 2014 er i hovedsak relatert til investeringer i IT-teknologi og til ekstern bistand i forbindelse med etableringen av KLP Boligkreditt AS.

### Utlån - samlet

KLP Banken konsernet forvalter for KLP og på egen balanse en utlånsportefølje på totalt 66,1 milliarder kroner, fordelt på 53,5 milliarder kroner i lån til offentlige låntakere og bedrifter samt 12,6 milliarder kroner i boliglån til privatpersoner.

Utestående lån (hovedstol) per selskap i KLP Banken konsernet per 31.12.14:

Selskap Mrd NOK	Boliglån	Offentlig/ bedrift	Sum utlån
KLP Banken AS (mor)	5,6	-	5,6
KLP Boligkreditt AS	3,0	-	3,0
KLP Kommunekreditt AS	-	15,9	15,9
KLP (Forvaltningsavtale)	4,1	37,6	41,6
Sum	12,6	53,5	66,1

Av forvaltede lån til offentlig/bedrift er 5,2 milliarder kroner et rent forvalteroppdrag for banken, der inngåelse av låneavtaler, dokumentasjon og oppfølging av disse utføres av KLP. I den øvrige forvaltning for KLP har banken også et ansvar for tilbud, avtaleinngåelse og lånedokumentasjon etter mandat fra KLP.

For forvalteroppdraget mottok KLP Banken AS 58 millioner kroner i 2014, som er samme beløp som for året før.

### Personmarkedet

Personmarkedsområdet er fortsatt i en oppbyggingsfase, men kan vise til sterk utlånsvekst og stabile marginer. Driftskostnader og omfattende investeringer i teknologi gjør at driftsresultatet fortsatt er negativt i dette forretningsområdet. I annet halvår 2014 ble deler av boliglånsmassen i banken overført til det nyopprettede datterselskapet KLP Boligkreditt AS. Selskapets finansiering skjer i hovedsak ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett i boliglån. Dette bidrar til å redusere bankkonsernets finansieringskostnader. Resultatet av forretningsområdet personmarked i banken er omtrent som forutsatt i plan og budsjett. Spesielt i annet halvår har det vært en sterk økning i boliglånsvolumet. Økningen skyldes både eget nysalg og kjøp av boliglån fra KLP.

### UTLÅN

KLP Banken AS er en internettbasert bank uten et fysisk filialnett. Nettbanken er en dagligbank med enkle og konkurransedyktige spare- og låneprodukter. Ved utløpet av 2014 var utlån til personmarkedet på egen balanse 8,6 milliarder kroner, en økning på 4,1 milliarder kroner sammenlignet med 2013. Økningen i utestående volum er en kombinasjon av eget nysalg og kjøp av utlån for 1,9 milliarder kroner fra KLP.

Forvaltede boliglån på KLPs balanse er i løpet av 2014 redusert fra 7,0 milliarder kroner til 4,1 milliarder kroner. Reduksjonen er en følge av bankens kjøp av boliglån fra KLP samt at nye boliglån gjennom året er finansiert av banken. Forvaltet portefølje er da redusert med ordinære avdrag og innfrielser.

KLPs boliglånporteføljer samlet bestod ved utgangen av året av 12,6 milliarder kroner i utlån til personkunder, hvorav en stor og viktig kundegruppe er ansatte i kommuner og helseforetak som er medlemmer av KLPs pensjonsordninger. Netto vekst i 2014 var 1,2 milliarder kroner. Brutto nye utbetalinger var samlet 4,4 milliarder kroner. Porteføljen er pantesikret innenfor forsiktige verdivurderinger, og det gjøres i tillegg en grundig vurdering av låntageres betalingsevne og betjeningsvilje, før lånet innvilges.

Antall boliglånskunder er over 11.000, hvorav medlemmer utgjør om lag 80 prosent. Gjennomsnittlig utlån per kunde var 1,1 million kroner. Utlån med fast rente utgjorde 9 prosent av utlånsvolumet ved årsskiftet, mot 13 prosent i 2013. Øvrige utlån var til flytende rente. Det er bokført tap på boliglån for 0,6 millioner kroner i 2014. Mislighold over 90 dager var brutto 26,1 millioner kroner ved utløpet av 2014, tilsvarende 0,4 prosent av utestående. Tilsvarende tall for 2013 var 9,7 millioner kroner. Mislighold og tap er dermed på et svært lavt nivå.

De utlånsprodukter KLP Banken AS tilbyr i personmarkedet omfatter ordinære boliglån, Fleksilån, Boliglån Ung, Mellomfinansiering ved boligkjøp, lån til fritidsbolig og seniorlånet Litt Extra.

Øvrige bankprodukter i personmarkedet omfatter Brukskonto, Sparekonto, Boligsparing for Ungdom (BSU), Nett-, Mobil og Brettbank, debet- og kredittkort.

### INNLÅN SOM FINANSIERER PERSONMARKEDET

Siden bankens etablering er det lagt særlig vekt på å tiltrekke seg innskuddskunder gjennom gunstige vilkår rettet mot medlemmer. Personer som er ansatt hos KLPs eiere eller mottar pensjon fra en tjenestepensjons-ordning i selskapet regnes som medlemmer. Markedsføringen av banken har i stor grad vært rettet mot å øke innskuddsvolumet. Gjennom 2014 økte antallet aktive innskuddskunder i personmarkedet fra 22.700 til 33.100. Av innskuddskundene var andelen medlemmer 67 prosent.

KLP Banken AS tilbyr også et innskuddsprodukt for bedriftskunder.

Ved utløpet av 2014 utgjør innskudd fra bedrifter 1,2 milliarder kroner, som er 19 prosent av samlede innskudd. Innskuddsvolumet totalt økte med 42 prosent, fra 4,4 milliarder kroner i fjor til 6,2 milliarder kroner ved utløpet av året.

Aktiviteten i datterselskapene finansieres delvis gjennom KLP Bankens AS' sertifikat- og obligasjonsgjeld. Ved utløpet av 2014 var bankens utestående gjeld i sertifikater og obligasjoner 3,2 milliarder kroner, mot 2,8 milliarder kroner i 2013.

KLP Banken AS etablerte våren 2014 datterselskapet KLP Boligkreditt AS. Utlånsvirksomheten i personmarkedet delfinansieres av obligasjoner med fortrinnsrett i boliglån. Hensikten med opprettelsen av selskapet er å finansiere fortsatt vekst i personmarkedet og bidra til å styrke bankens økonomi gjennom gunstig finansiering. I 2014 er det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett for 1,8 milliarder kroner. KLP Boligkreditt AS har oppnådd beste rating for sitt innlansprogram. Første innlansemisjon ble gjennomført i tredje kvartal.

KLP Boligkreditt AS har i løpet av 2. halvår kjøpt boliglån for 1,2 milliarder kroner fra KLP og for 2,0 milliarder kroner fra morselskapet. Ved årets slutt finansieres boliglån for 3,0 milliarder kroner på KLP Boligkredditts balanse og 5,6 milliarder kroner på KLP Bankens balanse.

## Offentlig marked

### UTLÅN

KLPs utlånsvirksomhet i offentlig sektor drives av KLP Banken-konsernet, gjennom selskapet KLP Kommunekreditt AS. KLP Kommunekreditt AS er en viktig aktør innen sitt virkeområde.

Aktiviteten finansieres i hovedsak ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av lån til kommuner, fylkeskommuner eller til selskaper med offentlig garanti. I tillegg har banken et forvalteroppdrag for KLP som innebærer at en betydelig andel av bankens virksomhet i offentlig sektor omfatter lån som er finansiert av KLP. KLP Bankens forvalteroppdrag innebærer også forvaltning av lån til bedrifter og virksomheter som ligger utenfor KLP Kommunekredditts ansvarsområde. Ved utløpet av 2014 utgjør dette lånevolumet 5,2 milliarder kroner, mot 0,8 milliarder kroner for ett år siden. Slike lån er ikke omtalt nedenfor.

Det ble i 2014 utbetalt nye lån til offentlig sektor for til sammen 9,1 (8,5) milliarder kroner fra selskapene i KLP-konsernet. Avdrag og innfrielser ble samtidig lavere enn året før og utgjorde gjennom året 3,2 (6,1) milliarder kroner.

Samlede utlån under merkenavnet KLP Kommunekreditt utgjorde 48,3 milliarder kroner ved utgangen av 2014, en økning på 5,9 milliarder kroner (14 prosent) fra 2013. I hovedsak er økningen knyttet til utlån finansiert av KLP, mens utlån på egen balanse er redusert med 0,7 milliarder kroner.

Av samlede utlån utgjør lån med fast rente 43,1 prosent ved utløpet av 2014, opp fra 42,5 prosent året før. En stor andel offentlige låntakere velger lån med flytende rentebetingelser.

Det er i løpet av 2014 mottatt låneforespørsler for om lag 35 (47) milliarder kroner. Nedgangen fra 2013 skyldes en generell reduksjon i etterspørselen etter lån til nye veiprosjekter. Akseptandelen var 23 prosent i 2014 mot 19 prosent i 2013.

Kredittrisikoen forbundet med utlån til kommuner og fylkeskommuner i Norge er begrenset til betalingsutsettelse og ikke til at betalingsforpliktelser faller bort. Dette følger av norsk lov, som gir långiver sikkerhet mot tap dersom en kommune ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser. Ved betalingsutsettelse er også långiver i medhold av kommuneloven sikret erstatning for påløpte renter, forsinkelsesrenter og kostnader til inndrivelse. Verken KLP Banken konsernet eller andre spesialiserte långivere har tidligere hatt kreditttap på utlån til kommuner eller fylkeskommuner.

### INNLÅN SOM FINANSIERER OFFENTLIG MARKED

KLP Kommunekreditt AS utsteder obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av i hovedsak utlån til kommunal sektor. Kostnadseffektiv finansiering skal bidra til at KLP Banken konsernet kan tilby langsiktige utlån til gode betingelser. Selskapet har oppnådd beste rating for sitt innlansprogram.

I det norske markedet er det utstedt obligasjoner med fortrinnsrett i lån til kommunal sektor for 16,6 milliarder kroner ved utløpet av 2014. Det har ikke vært utstedelser i utlandet.

### BALANSE OG SOLIDITET

Forvaltningskapitalen i KLP Banken konsernet var 29,8 (26,0) milliarder kroner ved utgangen av 2014. Sammensetningen er vist i følgende tabell:

Forvaltningskapital/Mrd NOK	KLP Banken konsern
Offentlige utlån/kommunal garanti	16,3
Utlån til privatpersoner	8,6
Verdipapirer og likviditet	4,6
Øvrige eiendeler	0,2
Sum	29,8

Konsernets ansvarlige kapital, basert på styrets forslag til disponering av resultatet i konsernselskapene, var 1,3 milliarder kroner ved utgangen av 2014. Kjernekapitalen er identisk med ansvarlig kapital. Det gir kapitaldekning og kjernekapitaldekning på 16,9 prosent. Tilsvarende tall for 2013 var henholdsvis 1,3 milliarder kroner og 19,6 prosent. Gjeldende kapitalkrav inklusive kapitalbuffer er 10 prosent kjernekapitaldekning og 13,5 prosent kapitaldekning. Risikovektet balanse var 7,1 milliarder kroner. Soliditeten vurderes som god.

### LIKVIDITET

Kontantstrømpoppstillingen til regnskapet viser at bankens likviditets-

situasjon er tilfredsstillende ettersom selskapet har skaffet finansiering i større omfang enn det likviditetsbehovet fra driften krever.

Ledig likviditet er plassert i andre banker og i rentebærende papirer. Plasseringer i kredittinstitusjoner var på 1,1 milliarder kroner, og bokført verdi av porteføljen med rentebærende papirer var 3,5 milliarder kroner ved årsskiftet. Investeringene i rentebærende papirer er i hovedsak bokført i KLP Kommunekreditt AS. Likviditetsporteføljen består i sin helhet av norske høyt ratede bankobligasjoner med fortrinnsrett og obligasjoner utstedt av norske kommuner.

### ANVENDELSE AV ÅRSRESULTAT

Årsregnskapet i KLP Banken AS viser et totalresultat for 2014 på 18,6 millioner kroner etter skatt. Styret foreslår at overskuddet tilføres egenkapitalen.

### OM REGNSKAPET

Styret mener årsregnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat. Forutsetningene for fortsatt drift er til stede, og dette er lagt til grunn i årsregnskapet.

KLP Banken AS avlegger regnskap i henhold til de internasjonale regnskapsstandardene IFRS som er godkjent av EU med tilhørende fortolkninger. Se note 2 i årsregnskapet for nærmere informasjon.

### Rating

Ratingbyråenes vurdering av selskapene i KLP Banken konsernet er viktig for selskapenes innlånsvilkår. Selskapene benytter Fitch Ratings og Moody's til kredittrating av obligasjoner. Alle utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) er gitt rating AAA, som er den beste rating som kan oppnås. Selskapene KLP Banken AS og KLP Kommunekreditt AS er ratet A- av Fitch Ratings.

### Risikostyring

KLP Banken AS er eksponert mot ulike typer risiko. Banken har etablert et rammeverk for risikostyring som sørger for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av policyer, rammer, rutiner og instruksjoner.

Det er fastsatt risikopolicyer som omfatter de mest sentrale enkeltrisikoen (likviditetsrisiko, kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko) samt en overordnet risikopolicy som omfatter prinsipper, organisering, rammer mv. for bankens samlede risiko. Risikopolicyene vedtas av styret og revideres minst én gang per år. Policyene er av overordnet karakter og utfylles av rutiner, retningslinjer og instruksjoner fastsatt på administrativt nivå.

Den overordnede risikopolicyen omhandler blant annet roller i selskapets risikostyring, herunder krav til og retningslinjer for risikokontrollfunksjonen. Risikokontrollfunksjonen skal blant annet kontrollere at risikopolicyene og andre retningslinjer for risikostyring blir fulgt.

Stresstesting benyttes som metode for risikovurdering og som verk-

tøy for kommunikasjon og meningsutveksling rundt risikoforhold. Med stresstesting forstås i denne sammenheng både følsomhetsanalyser og scenarioanalyser.

Risikopolicyene inkluderer risikotoleranse for de enkelte risikoene og for den samlede risiko. Risikotoleransene er definert ut fra ulike stressscenarier, og det gjennomføres jevnlig ulike former for stresstesting for å måle at den faktiske eksponeringen ligger innenfor vedtatte toleransegrenser.

Banken har en forsiktig risikoprofil og inntjeningen skal i all hovedsak være et resultat av inn- og utlånsaktiviteter samt likviditetsforvaltning. Dette innebærer at banken har lav markedsrisiko og at rente- og valutarisiko som oppstår i inn- og utlånsaktiviteten reduseres ved hjelp av derivater. Banken skal ha en forsvarlig langsiktig finansiering og det er etablert rammer for å sikre at denne målsettingen blir oppnådd. Kredittrisikoen i banken er lav og selskapets utlån er begrenset til lån med kommunal risiko og lån med pant i bolig- og fritidseiendom. Forvaltning av bankens likviditet skjer i form av plasseringer, som tilfredsstiller krav til kredittkvalitet og verdipapirer i tråd med styregodkjente kredittlinjer.

Det er et mål at banken skal ha lav operasjonell risiko og være kjentegnet ved høy faglig kompetanse, gode rutiner og effektiv drift.

Banken har etablert en årlig prosess for vurdering og tallfesting av vesentlige risikoer og beregning av kapitalbehov (ICAAP). Kapitalbehovsvurderingen er fremoverskuende, og i tillegg til å beregne behovet ut fra gjeldende eksponering (eventuelt rammer) vurderes behovet i lys av planlagt vekst, besluttede strategiske endringer mv. Bankens styre tar aktivt del i disse vurderingene og i tilknytning til kapitalbehovsvurderingen vedtar styret et ønsket nivå for samlet kapital. Dette nivået benevnes kapitalmål.

Styret i KLP Banken AS har nedsatt et risikoutvalg.

### Styrets arbeid

Styret har avholdt sju styremøter i 2014. For oversikt over ytelser til styrets medlemmer og ledelse, se note 30 til årsregnskapet

### Eierstyring og selskapsledelse

Selskapets vedtekter og gjeldende lovgivning gir føringer for eierstyring, selskapsledelse, og en klar rolledeling mellom styrende organer og daglig ledelse.

Styret har ikke fullmakt til å utstede eller å kjøpe tilbake egne aksjer.

Det tilligger styret å fastsette retningslinjer for selskapets virksomhet. Forpliktende avtaler kan signeres av administrerende direktør eller styrets leder alene.

Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet i samsvarende med instruks fastsatt av styret.

## Arbeidsmiljø og organisasjon

De ansatte er bankens viktigste ressurs og har gjennomgående lang erfaring, både fra personmarkedet og offentlig sektor, og har tilegnet seg en betydelig kreditt- og markedskompetanse. Nye produkter, tjenester og regulatoriske krav til banken medfører endringer i virksomheten og gir behov for omstilling og ny kompetanse. Videre utvikling av organisasjonen, med sikte på sterkere markedsorientering og kompetanseutvikling, er viktige elementer i selskapets planer og aktiviteter.

I KLP Banken AS med datterselskaper var det 55 årsverk ved utgangen av 2014, og 52 på samme tidspunkt i 2013. Alle ansettelsesforhold er i KLP Banken AS. 3 ansatte har i tillegg funksjoner i datterselskapene KLP Kommunekredit AS og KLP Boligkreditt AS.

Det gjennomføres jevnlig undersøkelser blant alle ansatte som måler engasjement, arbeidsmiljø, trivsel og etterlevelse av KLPs verdier. Resultatet av disse målingene viser at medarbeiderne overveiende er engasjerte og trives i KLP. Selskapene har et arbeidsmiljø- og samarbeidsutvalg (SAMU), som består av representanter fra ledelsen, KLPs HR-avdeling og de tillitsvalgte. Samarbeidet mellom ledelsen i banken og de ansatte er godt. Det gjelder også arbeidsmiljøet i bankkonsernet.

KLP-konsernet har som målsetting et sykefravær under 4 prosent. Sykefraværet i banken var 4,3 prosent i 2014, mot 3,7 prosent i 2013, hvorav langtidsfraværet var på 2,7 (2,4) prosent og korttidsfraværet på 1,0 (1,2) prosent. Endringen i langtidsfraværet følges opp av ledere og HR-avdelingen. Det har heller ikke i 2014 vært vesentlige skader eller ulykker.

Som en del av KLP-konsernet følger KLP Banken AS konsernets retningslinjer for likestilling og mangfold, der mål, virkemidler og aktiviteter, tar hensyn til de diskrimineringsgrunnlag lovverket beskriver. Egne mål for likestilling og mangfold er vedtatt i sentralt arbeidsutvalg. Ved rekruttering uttrykkes som standard at kontakt ønskes med alle kvalifiserte jobbsøkere uansett alder, kjønn, funksjonsevne, politisk ståsted, seksuell orientering eller etnisk bakgrunn.

KLP Banken AS følger også KLP-konsernets etiske retningslinjer samt retningslinjene for varsling.

Av bankkonsernets ansatte er 55 prosent kvinner. Det tilstrebes balanse mellom kvinner og menn på alle stillingsnivåer. Andelen kvinner i ledende stillinger var 55 prosent. Ved utgangen av 2014 består styret i KLP Banken AS av tre kvinner og tre menn, hvorav ett kvinnelig styremedlem er valgt blant de ansatte.

## Ytre miljø

KLP har ved sin samfunnsansvarsstrategi, forpliktet seg til å ha gode rutiner for måling og reduksjon av selskapenes miljøpåvirkning. I likhet med KLP-konsernet for øvrig, tar KLP Banken AS sin miljøpåvirkning på alvor. Som kontorbedrift er det først og fremst

energiforbruk, transport, avfall og innkjøp som kan påvirkes. KLP Banken AS er miljøsertifisert.

## Samfunnsansvar

KLP-konsernet, inkludert KLP Banken AS, skal bidra til bærekraftige investeringer og ansvarlig forretningsdrift. Samfunnsansvar er av strategisk betydning for KLP. Dette virkeliggjøres ved handlinger knyttet opp til konsernets forretning. KLP har signert FNs Global Compact, og er med det forpliktet til å arbeide for menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon. KLPs arbeid med samfunnsansvar fokuserer på fire områder: ansvarlighet i investeringer og produkter, ansvarlige miljøløsninger, deling av kunnskap og engasjement lokalt. Samfunnsansvar inkluderes også i styringsdokumenter gjennom blant annet retningslinjer for etikk, miljø og ansvarlige investeringer. Utdypende beskrivelse av mål, tiltak og resultater i er tilgjengelig på KLPs websider.

## Framtidsutsikter

Banken skal bidra til KLPs orientering mot medlemmer ved å tilby produkter og tjenester til konkurransedyktige betingelser. Dette skal understøtte at virksomheter som har valgt KLP som pensjonsleverandør oppleves som attraktive arbeidsgivere.

Medlemmer av pensjonsordningene teller mer enn en halv million personer, slik at potensialet for videre vekst i denne målgruppen vurderes som betydelig. Medlemsandelen i alle bankprodukter samlet er for tiden omtrent 69 prosent.

Forventningen til norsk økonomi det kommende året er fortsatt lav rente og inflasjon og at veksten i arbeidsledigheten vil være begrenset. Dette vil bidra til at betjeningsevnen for boliglån generelt er tilfredsstillende og at mislighold opprettholdes på et lavt nivå. Norske husholdningers gjennomsnittlige gjeldsbelastning er historisk høy og noen grupper vil derfor være sårbare ved økt rentenivå og arbeidsledighet. I 2014 fortsatte prisene på boliger å stige og det er usikkerhet knyttet til om dette eventuelt vil snu. Styret mener at det vil være viktig å videreføre en konservativ kredittpolicy for å opprettholde den lave risikoprofilen i bankens boliglånporteføljer og at dette gir grunnlag for å forvente lave kreditttap også fremover.

Teknologiske løsninger og digitalisering skal generelt gjøre organisasjonen mer kundevennlig, effektiv og tilgjengelig for kundene. Ny teknologi skal utnyttes forretningsmessig for å kunne tilby kundene attraktive produkter og for å forbedre interne prosesser. Dette innebærer betydelige investeringskostnader, men vil på sikt bidra til at bankens vekst- og lønnsomhetsmål kan nås.

KLP Boligkreditt AS inngår som en viktig del av finansieringsstrukturen i bankkonsernet gjennom adgang til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett i en sikkerhetsmasse bestående av boliglån. Det er potensial for at en enda større andel av bankens utlån til boligformål skal kunne finansieres av dette selskapet. Dette vil bidra til

at bankens innlånskostnader reduseres og vil gi mindre avhengighet av kundeinnskudd for å finansiere videre vekst i boligutlån.

Innskudd fra personer og bedrifter vil likevel fortsatt utgjøre en viktig del av bankens finansiering. Bankinnskudd er grunnlaget for bankens konsesjon og er viktig som en del av totaltilbudet til medlemmer og kunder. Ikke alle kundene er i posisjon til eller har et ønske om å låne, og da er det viktig at banken har et godt sparetilbud til disse. Bankens innskuddsvekst har vært svært høy de siste årene. Samtidig har kostnadene til alternativ finansiering falt, relativt til innskudd. Lave utlånsrenter betyr også lavere innskuddsrenter. Innskuddsveksten forventes derfor å bli noe lavere enn de to siste år.

Norsk økonomi har i flere år vært preget av overskudd i statsbudsjettet og høy sysselsetting. Kombinert med økt levealder og befolkningsvekst gir det behov for et fortsatt høyt investeringsnivå i offentlig sektor. Etterspørselen etter lån i kommunal sektor og til prosjekter med kommunale garantier og kommunalt eierskap antas derfor å være høy også i årene fremover.

KLP Kommunekreditt har en god posisjon i markedet for offentlige utlån. Tilstedeværelsen i markedet bidrar til konkurranse og derved til at offentlig sektor får tilgang til langsiktig finansiering til lave kostnader. Gjennomførte kundeundersøkelser viser at låntakerne ønsker konkurranse om kredittgivning til kommuner. Det dokumenteres også gjennom den relativt høye veksten KLP har hatt i 2014.

Etterspørselen etter lån i kommunal sektor og til prosjekter med kommunale garantier og kommunalt eierskap vil med stor sannsynlighet vokse også i årene fremover, selv om kommunestruktur og oppgaver endres.

Banken har god soliditet i en kapitalbase som tilfredsstillende regulerer krav. Kombinert med lav kredittrisiko i utlånsvirksomheten er det et godt utgangspunkt for å oppnå tilgang til best mulig finansiering i kapitalmarkedene. Styret mener banken er godt posisjonert for videre utvikling og vekst.

Trondheim, 4. mars 2015

  
Sverre Thornes  
Leder

  
Aage E. Schaanning  
Nestleder

  
Mette-Jorunn Meisland

  
Eva M. Salvesen

  
Jan Otto Langmoen

  
Christin Kleppe  
Valgt blant de ansatte

  
Leif Magne Andersen  
Administrerende direktør



STYRET I KLP BANKEN AS

SVERRE THORNES  
(leder)

AAGE E. SCHAANNING  
(nestleder)

ANITA I. ENGENES  
(Ansattes vararepresentant)

JAN OTTO LANGMOEN



EVA M. SALVESEN

CHRISTIN KLEPPE  
(Ansattes representant)

METTE-JORUNN MEISLAND

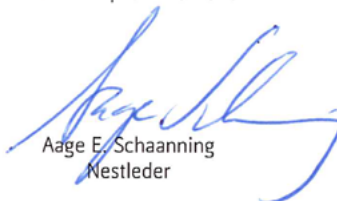
## Resultatregnskap

KLP Banken AS						KLP Banken AS konsern	
2013	2014	Note	Tusen kroner	Note	2014	2013	
234 750	290 560		Renteinntekter og lignende inntekter		841 945	839 397	
-204 420	-243 653		Rentekostnader og lignende kostnader		-708 899	-717 420	
30 330	46 907	11	Netto renteinntekter	11	133 046	121 977	
8 538	11 174		Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		11 174	8 538	
-727	-1 176		Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester		-1 176	-727	
7 811	9 998	12	Netto gebyr- og provisjonsinntekter	12	9 998	7 811	
735	30 600		Inntekter av eierinteresser i konsernselskap		0	0	
58 063	58 025		Andre honorarinntekter		58 025	58 063	
625	1 051	6	Netto gevinst/ (tap) på fin.instrumenter	6	-14 399	43 806	
59 423	89 676		Sum andre driftsinntekter		43 626	101 869	
-51 316	-48 976	32	Lønn og administrasjonskostnader	32	-48 976	-51 316	
-2 356	-2 677	25,26	Avskrivninger	25,26	-2 677	-2 356	
-68 378	-74 352	36	Andre driftskostnader	36	-105 738	-91 026	
-122 050	-126 005		Sum driftskostnader		-157 391	-144 698	
0	-607	20	Tap på utlån, garantier m.v.	20	-607	0	
48 830	0		Gevinst/tap på verdipapirer som er anleggsmidler		0	0	
24 344	19 968		Driftsresultat før skatt		28 672	86 959	
-3 873	2 763	28	Skatt på ordinært resultat	28	-7 849	-12 564	
20 471	22 732		Årsresultat		20 823	74 395	
			Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet				
-2 085	-5 722		Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler		-5 722	-2 085	
584	1 545		Skatt estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler		1 545	584	
-1 501	-4 177		Årets utvidede resultat etter skatt		-4 177	-1 501	
18 970	18 554		ÅRETS TOTALRESULTAT		16 646	72 894	
-18 970	-13 747		Disponert til/fra opptjent egenkapital				
0	-4 807		Disponert til/fra overkurs				
-18 970	-18 554		SUM RESULTATDISPONERING				

## Balanse

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern			
31.12.2013	31.12.2014	Note	Tusen kroner	Note	31.12.2014	31.12.2013
<b>EIENDELER</b>						
3 128 209	3 785 790	19,38	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	19,38	1 113 949	1 534 079
4 483 602	5 636 190	19	Utlån til og fordringer på kunder	19	24 945 746	21 317 032
128 739	410 720	17	Rentebærende verdipapirer	17	3 486 756	2 922 819
0	265		Aksjer, andeler og grunnfondsbevis		265	0
676 000	925 470	24	Eierinteresser i konsernselskaper		0	0
14 266	29 125	8	Finansielle derivater	8	187 413	210 223
5 140	9 449	28	Utsatt skattefordel	28	0	0
581	499	25	Varige driftsmidler	25	499	581
21 098	18 503	26	Immaterielle eiendeler	26	18 503	21 098
4 066	10 585	34	Andre eiendeler	34	1 852	1 562
8 461 701	10 826 596		SUM EIENDELER		29 754 984	26 007 394
<b>GJELD OG EGENKAPITAL</b>						
<b>GJELD</b>						
2 771 163	3 240 841	22	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22	21 687 168	19 981 805
4 406 943	6 250 873	23	Innskudd	23	6 250 873	4 406 943
17 282	27 176	8	Finansielle derivater	8	448 146	265 754
0	0	28	Utsatt skatt	28	8 021	13 422
27 155	43 129	33	Annen gjeld	33	38 821	19 835
28 180	35 043	33	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	33	36 737	29 465
7 250 720	9 597 061		SUM GJELD		28 469 766	24 717 223
<b>EGENKAPITAL</b>						
750 000	750 000		Aksjekapital		750 000	750 000
435 193	440 000		Overkurs		440 000	440 000
25 788	39 535		Opptjent egenkapital		95 218	100 171
1 210 981	1 229 535		SUM EGENKAPITAL		1 285 218	1 290 171
8 461 701	10 826 596		SUM GJELD OG EGENKAPITAL		29 754 984	26 007 394

Trondheim, 4. mars 2015


Sverre Thornes  
Leder

Aage E. Schaanning  
Nestleder


Mette-Jorunn Meisland



Eva M. Salvesen



Jan Otto Langmoen


Christin Kleppe  
Valgt blant de ansatte

Leif Magne Andersen  
Administrerende direktør

## Egenkapitaloppstilling KLP Banken AS

2014 Tusen kroner	Aksjekapital	Overkurs	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2014	750 000	435 193	25 788	1 210 981
Konsernbidrag mottatt 2014	0	4 807	25 792	30 600
Årsresultat	0	0	-7 868	-7 868
Utvidet resultat	0	0	-4 177	-4 177
Årets totalresultat	0	4 807	13 747	18 554
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0
Sum andre endringer	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2014	750 000	440 000	39 535	1 229 535
<b>2013</b> Tusen kroner	<b>Aksjekapital</b>	<b>Overkurs</b>	<b>Opptjent egenkapital</b>	<b>Sum egenkapital</b>
Egenkapital 01.01.2013	750 000	416 222	25 788	1 192 010
Årsresultat	0	20 471	0	20 471
Utvidet resultat	0	-1 501	0	-1 501
Årets totalresultat	0	18 970	0	18 970
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0
Sum andre endringer	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2013	750 000	435 193	25 788	1 210 981
	<b>Antall aksjer</b>	<b>Pålydende i hele kroner</b>	<b>Overkursfond</b>	<b>Sum</b>
Per 1. januar 2014	7 500 000	100	440 000	1 190 000
Endringer i perioden 1. januar - 31. desember	-	-		
Per 31. desember 2014	7 500 000	100	440 000	1 190 000
Akkumulerte resultater				39 535
Egenkapital per 31.12.2014				1 229 535

Det er en aksjeklasse. Alle aksjene er eid av KLP Bankholding AS

## Egenkapitaloppstilling KLP Banken AS konsern

2014 Tusen kroner	Aksjekapital	Overkurs	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2014	750 000	440 000	100 172	1 290 172
Årsresultat	0	0	20 823	20 823
Utvidet resultat	0	0	-4 177	-4 177
Årets totalresultat	0	0	16 646	16 646
Mottatt konsernbidrag i perioden	0	0	8 500	8 500
Avgitt konsernbidrag i perioden	0	0	-30 100	-30 100
Sum transaksjoner med eierne	0	0	-21 600	-21 600
Egenkapital 31.12.2014	750 000	440 000	95 218	1 285 218
2013 Tusen kroner	Aksjekapital	Overkurs	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2013	750 000	406 371	60 907	1 217 278
Årsresultat	0	33 629	40 765	74 394
Utvidet resultat	0	0	-1 501	-1 501
Årets totalresultat	0	33 629	39 264	72 893
Sum transaksjoner med eierne	0	0	0	0
Egenkapital 31.12.2013	750 000	440 000	100 171	1 290 171

## Kontantstrømoppstilling

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern		
2013	2014	Tusen kroner	2014	2013	
<b>Operasjonelle aktiviteter</b>					
232 076	283 813	Innbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer fra kunder	764 555	764 031	
-122 955	-154 170	Utbetalinger av renter, provisjoner og gebyrer til kunder	-154 170	-122 955	
-725 241	-1 939 220	Netto inn-/ utbetalinger på utlån kunder og kredittinstitusjoner	-3 573 398	379 047	
1 460 748	1 843 929	Netto innbetalinger på kundeinnskudd bank	1 843 929	1 460 748	
-70 138	-78 992	Netto inn-/utbetaling til drift	-103 940	-94 239	
-45 024	-39 411	Utbetalinger til ansatte, pensjonsinnetninger, arbeidsgiveravgift mv.	-39 411	-45 024	
8 308	55 261	Netto renter plasseringskonti	26 105	29 584	
-14 044	12 523	Netto inn-/utbetalinger vedrørende operasjonelle aktiviteter	70 594	85 432	
0	0	Betalt inntektsskatt	0	0	
723 730	-16 267	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-1 165 735	2 456 623	
<b>Investeringsaktiviteter</b>					
-127 725	-407 607	Utbetalinger ved kjøp av verdipapirer	-1 939 590	-1 478 732	
149 884	127 725	Innbetalinger ved salg av verdipapirer	1 382 690	2 619 973	
1 195	2 097	Innbetaling av renter fra verdipapirer	66 298	77 487	
-2 671	0	Utbetaling ved kjøp av driftsmidler	0	-2 018	
205 082	30 600	Innbetaling vedrørende aksjer i datterselskap	0	0	
0	-249 470	Utbetaling av kapital til datterselskap	0	0	
225 765	-496 655	Netto kontantsrøm fra investeringsaktiviteter	-490 602	1 216 710	
<b>Finansieringsaktiviteter</b>					
-565 457	471 404	Netto innbetaling/utbetaling ved låneopptak i kredittinstitusjoner	1 828 609	-3 729 547	
-82 010	-84 935	Netto utbetaling av renter på lån	-555 043	-549 071	
0	0	Utbetaling av konsernbidrag	-33 305	0	
-647 468	386 469	Netto kontanstrøm fra finansieringsaktiviteter	1 240 261	-4 278 619	
302 027	-126 453	Netto kontantstrøm i perioden	-416 076	-605 287	
363 335	665 362	Likviditetsbeholdning ved inngangen av perioden	1 486 425	2 091 712	
665 362	538 909	Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	1 070 349	1 486 425	
302 027	-126 453	Netto innbetaling/ utbetaling(-) av kontanter	-416 076	-605 287	

## ERKLÆRING IHT. VERDIPAPIRHANDELLOVEN § 5-5

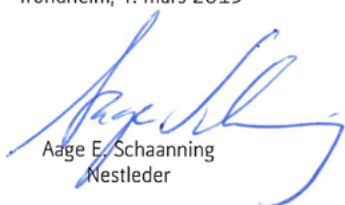
Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2014 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

Trondheim, 4. mars 2015



Sverre Thornes  
Leder



Aage E. Schaanning  
Nestleder



Mette-Jorunn Meisland



Eva M. Salvesen



Jan Otto Langmoen



Christin Kleppe  
Valgt blant de ansatte



Leif Magne Andersen  
Administrerende direktør

## Note 1 Generell informasjon

KLP Banken AS ble stiftet 25. februar 2009. KLP Banken AS og dets datterselskaper yter eller erverver lån til norske kommuner og fylkeskommuner samt til selskaper med offentlig garanti. Utlånsvirksomheten er i hovedsak finansiert ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Konsernet tilbyr også standard bankprodukter til privatkunder. Selskapet KLP Banken AS er registrert og hjemmehørende i Norge. Banken er en internettbank uten filialer. KLP Banken er registrert og hjemmehørende i Norge. Hovedkontoret har adresse Beddingen 8 i Trondheim. Selskapet har avdelingskontor i Oslo.

KLP Banken AS eier alle aksjene i KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Disse selskapene danner til sammen KLP Banken AS konsern. Selskapet KLP Banken AS er et datterselskap av KLP Bankholding AS, som igjen er heleid av Kommunal Landspensjonskasse (KLP). KLP er et gjensidig forsikringselskap.

Årsregnskapet er tilgjengelig på klp.no.

## Note 2 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av selskapsregnskapet og konsernregnskapet til KLP Banken AS. Disse prinsippene er benyttet på samme måte for alle perioder som er presentert, dersom ikke annet fremgår.

### 2.1 BASISPRINSIPPER

Årsregnskapet og konsernregnskapet for KLP Banken AS er utarbeidet i samsvar de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS) og fortolkninger fra IFRS fortolkningskomite, som fastsatt av EU. Regnskapsloven inneholder enkelte krav til tilleggsopplysninger som ikke kreves etter IFRS. Disse tilleggsopplysningene er innarbeidet i notene til regnskapet.

Regnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i prinsipp om historisk kost, med følgende unntak:

- Finansielle eiendeler og gjeld (herunder finansielle derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet.

2014 er første regnskapsår KLP Banken AS benytter IFRS fullt ut i selskapsregnskapet. Tidligere årsregnskaper er avlagt i samsvar med forskrift nummer 1240 «Forskrift om årsregnskap m.m. for banker, finansieringsforetak og morselskaper for slike» og lov nr. 56 «Lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) av 17.07.1998. I samsvar med disse ble IFRS benyttet ved utarbeidelse av regnskapet, men banken benyttet adgangen i forskrift nr. 57: «Forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder» av 21.01.2008 til å regnskapsføre en avsetning for utbytte og konsernbidrag på balansedagen selv om vedtaket gjøres på en senere dato. Virkning av overgangen til å benytte IFRS standardene fullt ut vises i note 5.

For å utarbeide regnskap etter IFRS, må ledelsen foreta regnskapsmessige estimer og skjønnsmessige vurderinger. Dette vil påvirke konsernets regnskapsførte verdi av eiendeler og gjeld, inntekter og kostnader. Faktiske tall vil kunne avvike fra benyttede estimer. Områder hvor det er utvist skjønnsmessige vurderinger og estimer av vesentlig betydning for konsernet er beskrevet i note 3.

Alle beløp er presentert i tusen kroner uten desimal med mindre annet er angitt.

Regnskapet er satt opp etter forutsetning om fortsatt drift.

### 2.2.1 Endringer i regnskapsprinsipper og opplysninger

#### a) Nye og endrede standarder tatt i bruk av selskapet i 2014

Det er ikke tatt i bruk standarder, endringer eller fortolkninger som har trådt i kraft i 2014 som har hatt vesentlige påvirkning på selskapets/konsernets regnskap.

- b) Standarder, endringer og fortolkninger til eksisterende standarder som ikke er trådt i kraft og hvor selskapet/konsernet ikke har valgt tidlig anvendelse

En rekke nye standarder, endringer til standarder og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som konsernet har valgt å ikke tidlig anvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 9 Finansielle instrumenter omhandler klassifikasjon, måling og innregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. Den komplette versjonen av IFRS 9 ble utgitt i juli 2014. Den erstatter de deler av IAS 39 som omhandler tilsvarende problemstillinger. Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre kategorier: virkelig verdi over utvidet resultat, virkelig verdi over resultatet og amortisert kost. Målekategori bestemmes når eiendeler regnskapsføres for første gang. Klassifiseringen avhenger av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle instrumenter og karakteristikken av kontantstrømmene til det enkelte instrument. Egenkapitalinstrumentene skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi over resultatet. Foretaket kan velge å presentere verdiendringene over utvidet resultat, men valget er bindende, og ved senere salg kan ikke gevinst/tap reklassifiseres over resultatet. Verdifall som skyldes kredittrisiko skal nå innregnes basert på forventet tap i stedet for dagens modell der tap må være pådratt. For finansielle forpliktelser viderefører standarden stort sett kravene i IAS 39. Den største endringen er at i tilfeller der virkelig verdi-oppsjonen er tatt i bruk for en finansiell forpliktelse, skal endringer i virkelig verdi som skyldes endring i egen kredittrisiko innregnes over utvidet resultat. IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere til ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Samtidig sikringsdokumentasjon kreves fortsatt. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2018, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet har fortsatt ikke fullt ut vurdert virkningen av IFRS 9.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter omhandler inntektsføring. Standarden fordrer en inndeling av kundekontrakten i de enkelte plikter til ytelse. En plikt til ytelse kan være en vare eller tjeneste. Inntekt regnskapsføres når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og dermed har muligheten til å bestemme bruken av og kan motta fordelene fra varen eller tjenesten. Standarden erstatter IAS 18 Driftsinntekter og IAS 11 Anleggskontrakter og tilhørende tolkninger. Standarden trer i kraft for regnskapsåret 2017, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet har fortsatt ikke fullt ut vurdert virkningen av IFRS 15.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å gi en vesentlig påvirkning på konsernets regnskap.



## 2.2 KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

### 2.2.1 Datterselskaper

Datterselskaper er alle enheter (inkludert strukturerte enheter) som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabilitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterselskap konsolideres fra den dagen kontroll oppstår og utelates fra konsernregnskapet når kontroll opphører. Konserninterne transaksjoner og mellomværende mellom konsernselskaper er eliminert. Dersom konsernselskaper avlegger regnskaper etter andre prinsipper enn konsernet, omarbeides disse for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper før de konsolideres. Konsernets regnskap presenteres i norske kroner.

### 2.3 OMREGNING AV TRANSAKSJONER I UTENLANDSK VALUTA

#### 2.3.1 Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Regnskapet presenteres i norske kroner, som er den funksjonelle valutaen til morselskapet og presentasjonsvalutaen til konsernet.

#### 2.3.2 Transaksjoner og balanseposter

Transaksjoner i fremmed valuta omregnes til den funksjonelle valutaen til transaksjonskurs. Realisert valutagevinst eller -tap ved oppgjør og omregning av pengeposter i fremmed valuta til kursen på balansedagen resultatføres. Valutagevinster og -tap presenteres netto på linjen «netto gevinst-/tap på finansielle instrumenter».

Valutavirkningen på ikke-pengeposter (eiendeler og gjeld) inngår som en del av vurderingen av virkelig verdi. Valutadifferanser knyttet til ikke-pengeposter, som aksjer til virkelig verdi over resultatet, inngår som et element i resultatført verdiendring.

### 2.4 VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler består i hovedsak av kontormaskiner og inventar, som benyttes av selskapet/konsernet i dets virksomhet.

Varige driftsmidler er regnskapsført til anskaffelseskost inkludert kostnader som kan direkte henføres til anskaffelsen av driftsmidlet, med fradrag for avskrivninger. Påfølgende kostnader vedrørende driftsmidler aktiveres som en del av driftsmidlet dersom det er sannsynlig at påkostningen bidrar til fremtidige økonomiske fordeler for selskapet/konsernet, og kostnaden kan måles pålitelig. Reparasjon og vedlikehold resultatføres i den perioden utgiftene pådras.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost, inkludert påkostninger avskrives til restverdi over forventet brukstid, som er:

Kontormaskiner: 4 år  
Inventar: 4 år

Årlig vurderes driftsmidlenes utnyttbare levetid. Ved indikasjoner på verdifall utover restverdi, foretas det beregning av gjenvinnbart beløp. Dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn restverdi foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

Gevinst og tap ved avgang består av salgspris fratrukket balanseført verdi på salgstidspunktet. Gevinst og tap ved avgang resultatføres.

### 2.5 IMMATERIELLE EIENDELER

Selskapets/konsernets immaterielle eiendeler består i all hovedsak av aktiverte IT-systemer og programvare. Ved kjøp av nytt IT-system aktiveres direkte henførbare kostnader for systemet/programvaren, samt utgifter til å få systemet installert og klart til bruk.

Ved videreutvikling av IT-systemer og programvare aktiveres både eksterne og interne kostnader jfr. ovenfor. Systemendringer som betraktes som vedlikehold kostnadsføres løpende.

Når et IT-system er ferdigstilt, avskrives aktiverte kostnader lineært over forventet brukstid (7 år). Ved senere aktiveringer grunnet videreutvikling avskrives disse over den opprinnelig fastsatte brukstid med mindre påkostningen øker systemets totale forventede brukstid.

Ved indikasjon på at balanseført verdi av et aktivert IT-system er høyere enn gjenvinnbart beløp, foretas det test for verdifall. Hvis balanseført verdi er høyere enn gjenvinnbart beløp (nåverdi ved fortsatt bruk/eie), foretas det nedskrivning til gjenvinnbart beløp.

### 2.6 FINANSIELLE EIENDELER

Selskapets/konsernets finansielle eiendeler er inndelt i følgende kategorier: Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultat og finansielle eiendeler målt til amortisert kost. I tillegg benyttes sikringsbokføring etter reglene om virkelig verdisikring. Hensikten med eiendelen bestemmer klassifikasjonen, og ledelsen foretar klassifiseringen ved anskaffelse av den finansielle eiendelen.

#### 2.6.1 Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

Denne kategorien inndeles i to underkategorier: holdt for omsetning og frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse etter virkelig verdi opsjon.

a) Finansielle eiendeler holdt for omsetning er eiendeler som er anskaffet primært med henblikk på å gi fortjeneste fra kort-siktige prissvingninger. Selskapets/konsernets derivater inngår i denne kategorien med mindre de inngår som en del av en sikring. Virkelig verdi er fastsatt ut i fra observerbare kurser i et aktivt marked, eller der slik pris ikke finnes, gjennom intern modell med jevnlig innhentning av eksterne prising for å kvalitetssikre intern prisingsmodell.

b) Finansielle eiendeler frivillig kategorisert til virkelig verdi over resultat ved anskaffelse består av finansielle eiendeler som forvaltes som en gruppe, og hvor deres inntjening vurderes og rapporteres til ledelsen på grunnlag av virkelig verdi. Størrelsen på porteføljen bestemmes ut i fra konsernets ønskede risikoeksponering mot rentemarkedet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, tas med i resultatregnskapet i den perioden de oppstår. Dette inngår i linjen «Netto urealisert gevinst/tap finansielle Instrumenter».

Kupongrenter er inntektsført etter hvert som de er påløpt, og inngår i linjen «Renteinntekter og lignende inntekter».

#### 2.6.2 Utlån og fordringer som måles til amortisert kost

Lån og fordringer er finansielle eiendeler som ikke er derivater, og som har faste eller bestembare betalinger, og som ikke omsettes i et aktivt marked, eller som selskapet/konsernet ikke har intensjon om å selge på kort sikt eller har øremerket til virkelig verdi over resultat.

Lån og fordringer innregnes i balansen første gang til virkelig verdi. Påfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemethode med eventuelt nedskrivning for kredittap.

Effektiv rente på lån og fordringer i investeringsvirksomheten resultatføres og inngår i linjen «Renteinntekter og lignende inntekter».

#### 2.6.3 Derivater og sikring

Derivater balanseføres til virkelig verdi på det tidspunktet derivatkontrakten inngås. Ved etterfølgende måling regnskapsføres derivatene til virkelig verdi. Dersom sikringen ikke lenger oppfyller kriteriene for sikringsbokføring, vil regnskapsført effekt av sikringen for sikringsobjekter som føres til amortisert kost, amortiseres over perioden frem til sikringsinstrumentets forfall. Derivatene er benyttet som sikringsinstrumenter for sikring av renterisiko.

Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i sikringseffektiviteten. Selskapet/konsernet benytter reglene om virkelig verdisikring, slik at sikringsobjektets (eiendel eller gjeld) bokførte verdi korrigeres med verdiutvikling i den sikrede risiko. Verdiendringen regnskapsføres over resultatregnskapet. Ved inngåelse av sikringsforholdet dokumenteres sammenhengen mellom sikringsinstrumentet og sikringsobjektet i tillegg til formålet med risikostyringen og strategien bak de forskjellige sikringstransaksjonene. Sikringseffektiviteten måles regelmessig for å kontrollere at sikringen er effektiv.

#### 2.6.4 Om regnskapsføringen av finansielle eiendeler

Kjøp og salg av finansielle eiendeler regnskapsføres på handelsdato, det vil si når selskapet/konsernet har forpliktet seg til å kjøpe eller selge den finansielle eiendelen. Finansielle eiendeler innregnes til virkelig verdi. Direkte kjøpsomkostninger inkluderes i anskaffelseskost med unntak for kjøpsomkostninger knyttet til eiendeler til virkelig verdi over resultat. For disse eiendelene kostnadsføres kjøpsomkostningene direkte. Finansielle eiendeler fraregnes når selskapet/konsernet ikke lenger har rett til å motta kontantstrømmen fra eiendelen eller konsernet har overført all risiko og rettigheter knyttet til eierskapet.

#### 2.6.5 Nærmere om beregning av virkelig verdi av finansielle eiendeler

Virkelig verdi av investeringer notert i et marked er basert på gjeldende kjøpskurs. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benyttes verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Virksomhetens beholdning av utlån og innlån har ikke tilstrekkelig omsetning til å hente kurser fra et aktivt marked. Det benyttes derfor modellbasert verdsettelse med basert på observerbare markedsdata fra eksterne kilder i verdsettelsen. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og spreadkurver.

#### 2.6.6 Nedskrivning

Dersom det foreligger objektive bevis for verdiforringelse skal det foretas nedskrivning. Ved vurderingen av om det foreligger verdiforringelse legges det vekt på hvorvidt debitor har vesentlige finansielle vanskeligheter, om det foreligger kontraktsbrudd, herunder mislighold. Nedskrivningen beregnes ved å sammenligne ny forventet kontantstrøm med opprinnelig kontantstrøm diskontert med opprinnelig effektiv rente (eiendeler med fast rente) eller med effektiv rente på måletidspunktet (eiendeler med flytende rente).

Tapsvurdering og tapsnedskrivning foretas kvartalsvis på individuelle utlån, hvor det foreligger objektive bevis for verdifall. Utlån vurderes også gruppevis. Dersom det foreligger objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall skal det foretas en nedskrivning. Nedskrivningen reverseres dersom det etter nedskrivningstidspunktet inntreffer hendelser som reduserer tapet.

#### 2.6.7 Motregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser presenteres netto i balansen når det er en ubetinget motregningsrett som kan håndheves juridisk og en har til hensikt å gjøre opp netto, eller realisere eiendelen og forpliktelsen samtidig.

### 2.7 KONTANTER OG KONTANTEKVIVALENTER

Som kontanter og kontantekvivalenter regnes bankinnskudd tilknyttet daglig drift, som inngår som en del av balansenlinjen «Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner». Bankinnskudd tilknyttet verdipapirvirksomheten er definert som finansiell eiendel. Kontantstrømpoppstilling er satt opp etter den direkte metoden.

### 2.8 FINANSIELL GJELD

Selskapets/konsernets finansielle gjeld består av gjeld til kredittinstitusjoner, utstedte obligasjoner med fortrinnsrett og innskudd fra kunder.

#### 2.8.1 Gjeld til kredittinstitusjoner

Gjeld til kredittinstitusjoner balanseføres til markedsverdi ved anskaffelse. Ved påfølgende måling regnskapsføres som hovedregel gjelden til amortisert kost etter den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår i amortiseringen i linjen «Rentekostnader og lignende kostnader» i resultatregnskapet.

#### 2.8.2 Utstedt obligasjoner med fortrinnsrett

Det er utstedt obligasjoner med fortrinnsrett i henhold til kapittel 2 IV i lov nr. 40 «Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven)» av 10.juni.1988.

Obligasjonseierne har sikkerhet i en sikringsmasse som består av utlån med offentlig garanti (offentlige lån), og en fyllingssikkerhet bestående av en likviditetsreserve. Fyllingssikkerheten kan til enhver tid utgjøre inntil 20 prosent av sikkerhetsmassen.

Verdien av sikkerhetsmassen skal til enhver tid overstige verdien av obligasjonene med fortrinnsrett i sikringsmassen. Det føres et register over obligasjonene som er utstedt med fortrinnsrett i sikringsmassen, samt over eiendelene som inngår i denne. Finanstilsynet oppnevner en uavhengig gransker som overvåker at registreringen utføres korrekt.

Dersom utsteder av obligasjoner med fortrinnsrett avvikes, går konkurs, inngår gjeldsforhandlinger eller settes under offentlig administrasjon, har obligasjonseierne krav på å motta rettidig betaling fra sikkerhetsmassen under gjeldsforhandlingene. Obligasjonseierne har en eksklusiv, lik og forholdsmessig rett til eiendelene i sikkerhetsmassen som er avsatt for dem.

Utstedte obligasjoner med fortrinnsrett regnskapsføres første gang til virkelig verdi, det vil si pålydende justert for eventuell over-/underkurs ved utstedelse. Ved etterfølgende måling er obligasjonene vurdert til amortisert kost med den effektive rentemetode. Rentekostnadene inngår i amortiseringen, og inngår i linjen «rentekostnader og lignende kostnader» i resultatregnskapet. For obligasjoner med fast rente benyttes reglene om virkelig verdisikring.

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

#### 2.8.3 Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder bokføres til virkelig verdi i balansen når innskuddet blir registrert som overført til kundens konto.

### 2.9 EGENKAPITAL

Egenkapitalen i konsernet består av innskutt egenkapital og opptjent egenkapital.

#### 2.9.1 Innskutt egenkapital

Innskutt egenkapital består av aksjekapital, overkurs og annen innskutt egenkapital.

#### 2.9.2 Opptjent egenkapital

Opptjente egenkapital består av annen egenkapital. Alminnelige selskapsrettslige regler gjelder for eventuell fordeling eller bruk av egenkapitalfondet.

### 2.10 REGNSKAPSFØRING AV INNTEKTER

Inntekter ved salg av varer og tjenester vurderes til virkelig verdi av vederlaget, netto etter fradrag for merverdiavgift og eventuelle rabatter. Konserninternt salg elimineres.

### 2.10.1 Inntekter fra tjenester

Honorar for utlånsforvaltning inntektsføres i henhold til utført forvaltning for perioden frem til balansedagen. Øvrige tjenester inntektsføres lineært over kontraksperioden.

### 2.10.2 Renteinntekter/kostnader

Renteinntekter og rentekostnader tilknyttet alle rentebærende finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost, inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetode. Etableringsgebyr ved utlån inngår i amortiseringen, og inntektsføres over lånets løpetid.

For rentebærende finansielle investeringer som måles til virkelig verdi, klassifiseres renteinntekten som «Renteinntekter og lignende inntekter» mens øvrige verdiendringer klassifiseres som «Netto gevinst eller tap på finansielle instrumenter».

## 2.11 SKATT

Skattekostnaden består av betalbar skatt og utsatt skatt. Skatt blir resultatført, bortsett fra når den relaterer seg til poster som er ført over utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen. Hvis det er tilfellet, blir skatten også ført over utvidet resultat eller direkte mot egenkapitalen.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skattelover og skatteregler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt på balansedagen i de land der selskapet og datterselskaper opererer og genererer skattepliktig inntekt. Ledelsen vurderer løpende de standpunkter som er hevdet i selvangivelsene der gjeldende skattelover er gjenstand for fortolkning. Basert på ledelsens vurdering, foretas avsetninger til forventede skattebetalinger der dette anses nødvendig.

Det er beregnet utsatt skatt på midlertidige forskjeller mellom skattemessige og konsoliderte regnskapsmessige verdier på eiendeler og gjeld. Dersom en midlertidig forskjell oppstår ved første gangs balanseføring av en gjeld eller eiendel i en transaksjon, som ikke er en virksomhetssammenslutning, og som på transaksjonstidspunktet verken påvirker regnskaps- eller skattemessig resultat, blir utsatt skatt ikke balanseført. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Utsatt skattefordel og utsatt skatt skal motregnes dersom det er en juridisk håndhevbar rett til å motregne eiendeler ved betalbar skatt mot forpliktelser ved betalbar skatt, og utsatt skattefordel og utsatt skatt gjelder inntektsskatt som ilegges av samme skattemyndighet for enten samme skattepliktige foretak eller forskjellige skattepliktige foretaksom har til hensikt å gjøre opp forpliktelser og eiendeler ved betalbar skatt netto. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at fremtidig skattepliktig inntekt vil foreligge der de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes.

## 2.12 PENSJONFORPLIKTELSER EGNE ANSATTE

Konsernets pensjonsforpliktelser er forsikringsmessig delvis dekket gjennom offentlig tjenestepensjon i KLP ved medlemskap i Fellesordningen for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Pensjonsansvar utover disse ordningene dekkes over driften. Pensjonskostnadene er behandlet i samsvar med IAS 19. Selskapet har en ytelsesbasert pensjonsordning for sine ansatte. Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordninger er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet med lineærmetoden. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av rentene på norske høykvalitetsobligasjoner. Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuarmessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Presentasjon av pensjonskostnaden i resultatregnskapet følger av IAS 1. Av denne standarden fremkommer det valgdrag for netto renteelementet som kan klassifiseres enten som en driftsrelatert kostnad eller som en finanskostnad. Det valget som selskapet gjør må følges konsekvent for senere perioder. Selskapet har presentert pensjonskostnaden under regnskapslinjen «Lønn og administrasjonskostnader», mens netto renteelementet er presentert i regnskapslinjen «Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter». Estimatavviket er klassifisert under «Poster som ikke vil bli omklassifisert til resultatet» under regnskapslinjen «Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler».

## Note 3 Viktige regnskapsestimater og vurderinger

Selskapet/konsernet utarbeider estimater og antakelser om fremtidige forhold. Disse evalueres løpende, og er basert på historiske erfaringsdata og forventninger om sannsynlige fremtidige hendelser vurdert ut i fra data som foreligger på tidspunktet for avleggelsen av regnskapet.

Det må forventes at estimatene vil avvike fra det endelige utfall, og nedenfor omtales de områdene hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i fremtidige perioder.

### 3.1 PENSJONSFORPLIKTELSE ER EGNE ANSATTE

Nåverdien av netto pensjonsforpliktelser selskapet har overfor sine ansatte, avhenger av en rekke forutsetninger av økonomisk og demografisk art. Selskapet følger «Veiledningen for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» utgitt av Norsk regnskapsstiftelse (NRS). Oppdatert veiledning utgitt 6.januar 2015 er lagt til grunn for oppdatert måling av beste estimat for påløpt forpliktelse og midler per 31.12.2014.

Ved regnskapsføring av pensjonsordninger etter IAS 19 må en rekke aktuariemessige forutsetninger fastsettes. Fastsettelsen involverer betydelige elementer av skjønn og praktiske tilnærminger. Det er lagt vekt på at forutsetningene er innbyrdes konsistente. De parameterne som er av størst betydning for netto pensjonsforpliktelser, er diskonteringsrente, forutsetning om framtidig lønnsvekst, forutsetning om framtidig regulering av folketrygdens grunnbeløp (G-regulering), pensjonsregulering, forutsetninger om framtidig levealder og framtidig uttakstilbøyelighet av AFP.

Selskapet benytter seg av valgdgangen gitt av «Veiledning for fastsettelse av pensjonsforutsetninger» til å bruke renten for foretaksobligasjoner (OMF) som diskonteringsrente med den begrunnelse at man mener at det foreligger et likvid marked for foretaksobligasjoner med lang løpetid. I denne vurderingen er det tatt hensyn til markedsvolum, bid/ask spread, prispålitelighet, omsetningsvolum- og hyppighet og utstedervolum. Pr. 31.12.2014 har man brukt en diskonteringsrente på 2,3 %.

Ved måling av påløpt pensjonsforpliktelse (beste estimat) pr 31.12.2014 er det lagt til grunn nye dødelighetsforutsetninger. Selskapet har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivninger.

Det er lagt til grunn en framtidig uttakstilbøyelighet på 45 prosent, det vil si de som tar ut AFP ved fylte 62 år.

### 3.2 VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Finansielle eiendeler/gjeld som er klassifisert som eiendeler der endringer i virkelig verdi resultatføres, har ikke tilstrekkelig omsetning i et marked til at virkelig verdi kan leses ut fra en markedskurs. Virkelig verdi må derfor estimeres. Estimatet baseres på markedsforshold som foreligger på balansedagen. Unoterte rentepapirer prises ut i fra en rentekurve med et risikotillegg som representerer markedets prising av utsteders bransjespesifikke risiko.

Selskapet/konsernet har plassert overskuddslikviditet i rentebærende verdipapirer. Disse ble første gang registrert i balansen til virkelig verdi. Verdipapirene i porteføljen er øremerket til kategorien «finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet» da de forvaltes, og deres inntjening vurderes på grunnlag av virkelig verdi. Virkelig verdi fastsettes med utgangspunkt i observerbare priser i et aktivt marked. Der slike priser ikke finnes, fastsettes virkelig verdi med utgangspunkt i en anerkjent verdsettelsesmodell basert på observerbare markedsdata.

### 3.3 TAP PÅ FINANSIELLE EIENDELER

Finansielle eiendeler som ikke måles til markedsverdi, vurderes for verdifall på balansedagen. Selskapets/konsernets utlånsportefølje vurderes enkeltvis for lån hvor det er observert mislighold. Dersom det foreligger objektiv hendelse på balansedagen som har innvirkning på framtidig kontantstrøm, nedskrives lånet. I tillegg foretas det gruppevis vurdering hvert kvartal av utlån med ensartet risikoprofil.

Utlånsporteføljen har historisk vist ubetydelige tap, og har generelt meget god sikkerhet i offentlig garanti eller pant. Selskapet/konsernet har ubetydelige tapsavsetninger, slik at eventuelle fremtidige tap vil gi direkte resultatteffekt.

### 3.4 AKTIVERT PROGRAMVARE

Ved mistanke om verdifall, foretas det nedskrivningstest for å kontrollere om bokført verdi for aktivert programvare er til stede. I den forbindelse estimeres gjenvinnbart beløp. Det foreligger usikkerhet knyttet til estimat av kontantstrømmer og diskonteringsfaktor i forbindelse med beregning av gjenvinnbart beløp.

## Note 4 Segmentinformasjon

KLP Banken AS har ingen oppdeling av inntektene på produkter eller tjenester. Selskapet har kun privat marked segmentet og har

bare norske kunder. Selskapet har ingen ekstern kunde som utgjør mer enn 10 % av selskapets samlede inntekter.

## Note 5 Overgang til IFRS

Tusen kroner	Aksjekapital	Overkurs	Opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01.2013 forenklet IFRS	750 000	416 957	25 788	1 192 745
Mottatt konsernbidrag	0	-735	0	-735
<b>Egenkapital 01.01.2013 IFRS</b>	<b>750 000</b>	<b>416 222</b>	<b>25 788</b>	<b>1 192 010</b>
Egenkapital 31.12.2013 forenklet IFRS	750 000	440 000	51 580	1 241 580
Mottatt konsernbidrag	0	-4 808	-25 792	-30 600
<b>Egenkapital 31.12.2013 IFRS</b>	<b>750 000</b>	<b>435 192</b>	<b>25 788</b>	<b>1 210 980</b>

Avstemming av resultat i forbindelse med overgang fra forenklet IFRS til IFRS	2013
Resultat forenklet IFRS 31.12.2013	48 834
Mottatt konsernbidrag 2012	735
Mottatt konsernbidrag 2013	-30 600
<b>Resultat IFRS 31.12.2013</b>	<b>18 969</b>

## Note 6 Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
2013	2014	Tusen kroner	2014	2013
1 635	2 187	Netto gevinst/ tap på rentebærende verdipapirer	8 423	5 766
5 222	4 636	Netto gevinst/ tap finansielle derivater og tilbakekjøp av egen gjeld	-156 166	12 578
-5 400	-4 676	Netto verdiendring utlån og innlån, sikringsbokføring	134 673	-24 471
-832	-1 097	Andre finansinntekter og kostnader	-1 329	48 702
0	0	Netto verdiendring utlån og fordringer	0	1 231
<b>625</b>	<b>1 051</b>	<b>Sum</b>	<b>-14 399</b>	<b>43 806</b>

## Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

KLP Banken AS 31.12.2014		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern 31.12.2014	
Balansført verdi	Virkelig verdi		Balansført verdi	Virkelig verdi
		<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi</b>		
410 720	410 720	Rentebærende verdipapirer	3 486 756	3 486 756
29 125	29 125	Finansielle derivater	187 413	187 413
439 845	439 845	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	3 674 170	3 674 170
		<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring</b>		
0	0	Utlån til Norske kommuner	6 066 133	6 111 821
365 713	347 239	Utlån til personkunder	365 713	347 239
365 713	347 239	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	6 431 846	6 459 060
		<b>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</b>		
566 893	566 893	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 113 949	1 113 949
3 218 897	3 218 897	Utlån til konsernselskaper	0	0
0	0	Utlån til norske kommuner	10 272 128	10 262 529
5 270 477	5 270 477	Utlån til personkunder	8 241 773	8 241 773
9 056 266	9 056 266	Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	19 627 850	19 618 251
9 861 824	9 843 350	Sum finansielle eiendeler	29 733 866	29 751 481
		<b>Gjeld til kredittinstitusjoner til virkelig verdi</b>		
27 176	27 176	Finansielle derivater	448 146	448 146
27 176	27 176	Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	448 146	448 146
		<b>Gjeld til kredittinstitusjoner virkelig verdi sikring</b>		
531 024	545 516	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 985 895	3 023 096
531 024	545 516	Sum finansielle forpliktelser virkelig verdi sikring	2 985 895	3 023 096
		<b>Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd til amortisert kost</b>		
2 709 817	2 722 272	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	18 701 273	18 776 903
6 250 873	6 250 873	Innskudd fra kunder	6 250 873	6 250 873
8 960 690	8 973 145	Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	24 952 146	25 027 776
9 518 890	9 545 837	Sum finansielle forpliktelser	28 386 187	28 499 018

## Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser (forts.)

KLP Banken AS 31.12.2013		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern 31.12.2013	
Balansført verdi	Virkelig verdi		Balansført verdi	Virkelig verdi
		<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi</b>		
128 739	128 739	Rentebærende verdipapirer	2 922 819	2 922 819
0	0	Utlån til norske kommuner	0	0
14 266	14 266	Finansielle derivater	210 223	210 223
143 005	143 005	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi	3 133 042	3 133 042
		<b>Finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring</b>		
0	0	Utlån til Norske kommuner	6 160 311	6 181 146
454 408	442 592	Utlån til personkunder	454 408	442 592
454 408	442 592	Sum finansielle eiendeler til virkelig verdi sikring	6 614 719	6 623 738
		<b>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</b>		
685 368	685 368	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 534 079	1 534 079
2 442 841	2 442 841	Utlån til konsernselskaper	0	0
0	0	Utlån til Norske kommuner	10 673 119	10 671 959
4 029 195	4 029 195	Utlån til personkunder	4 029 195	4 029 195
7 157 404	7 157 404	Sum finansielle eiendeler til amortisert kost	16 236 394	16 235 233
7 754 816	7 743 001	Sum finansielle eiendeler	25 984 154	25 992 013
		<b>Gjeld til kredittinstitusjoner til virkelig verdi</b>		
17 282	17 282	Finansielle derivater	265 754	265 754
17 282	17 282	Sum finansielle forpliktelser til virkelig verdi	265 754	265 754
		<b>Gjeld til kredittinstitusjoner virkelig verdi sikring</b>		
524 056	529 437	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4 748 614	4 969 199
524 056	529 437	Sum finansielle forpliktelser virkelig verdi sikring	4 748 614	4 969 199
		<b>Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd til amortisert kost</b>		
2 247 106	2 269 360	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	15 233 191	15 121 032
4 406 943	4 406 943	Innskudd fra kunder	4 406 943	4 406 943
6 654 050	6 676 303	Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost	19 640 134	19 527 976
7 195 388	7 223 021	Sum finansielle forpliktelser	24 654 502	24 762 928

Virkelig verdi av investeringer notert i et aktivt marked er basert på gjeldende salgspris. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytte verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksternt innhentede rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

De ulike finansielle instrumenter prises dermed på følgende måte:

#### Rentebærende verdipapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Reuters som kilde. Det er Oslo Børs som leverer prisen (via Reuters). Kursene sammenlignes med kursene fra Bloomberg for å avdekke eventuelle feil.

#### Rentebærende verdipapirer - annet enn stat

Alle norske rentepapirer unntatt stat prises teoretisk. Det benyttes en nullkupongkurve, samt rentedifferansekurver til prisingen. Reuters og Bloomberg er kilder for kurvene.

#### Finansielle derivater

Disse transaksjonene verdsettes basert på gjeldende swapkurve på verdsettelsestidspunktet. Derivatavtaler skal bare benyttes for å sikre beløpsmessig balanse og legge til rette for at betalingsforpliktelser overholdes. Derivatavtaler kan bare inngås med motparter med høy kredittkvalitet.

#### Virkelig verdi av utlån til norske kommuner, utlån til private kunder og innskudd.

Virkelig verdi av utlån og innskudd uten rentebinding anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten. Utlån med rentebinding verdsettes ved bruk av en verdsettelsesmodell, inkludert relevante kredittspreadjusteringer innhentet i markedet.

#### Virkelig verdi av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Alle fordringer på kredittinstitusjoner (bankinnskudd) er til flytende rente. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

#### Virkelig verdi av gjeld til kredittinstitusjoner

Disse transaksjonene verdsettes ved bruk av en verdsettelsesmodell, inkludert relevante kredittspreadjusteringer innhentet i markedet.

#### Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

## Note 8 Finansielle derivater

KLP Banken AS				Tusen kroner	KLP Banken AS konsern			
31.12.2013		31.12.2014			31.12.2014		31.12.2013	
Nominelt beløp	Virkelig verdi	Nominelt beløp	Virkelig verdi		Nominelt beløp	Virkelig verdi	Nominelt beløp	Virkelig verdi
500 000	14 266	500 000	29 125	Innlån i NOK	2 792 000	187 413	4 750 000	169 903
0	0	0	0	Innlån i valuta	0	0	433 500	40 090
0	0	0	0	Utlån	0	0	108 039	230
500 000	14 266	500 000	29 125	Sum eiendeler	2 792 000	187 413	5 291 539	210 223
0	0	0	0	Innlån i NOK	1 300 000	4 592	4 300 000	9 731
0	0	0	0	Innlån i valuta	0	0	0	0
510 000	16 540	365 000	26 419	Utlån	5 997 614	432 555	6 308 716	248 778
130 000	742	150 000	757	Plasseringer	250 000	10 999	230 000	7 245
640 000	17 282	515 000	27 176	Sum gjeld	7 547 614	448 146	10 838 716	265 754

Renteavtaler benyttes for å korrigere for skjevheter mellom selskapets utlån og innlån med hensyn til renterisikoeksponering. Alle de inngåtte avtalene er sikringsforretninger. Rentedifferansene i avtalene er således periodisert på samme måte som postene sikringsforretningene skal dekke.

Renteswapper er avtaler om bytte av rentebetingelser i en fremtidig periode. De omfatter ikke bytte av hovedstol.



## Note 9 Virkelig verdi-hierarki

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern		
31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013	
<b>Eiendeler</b>					
<b>Rentebærende verdipapirer og akjsjer</b>					
128 739	149 005	Nivå 1: Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	149 005	128 739	
0	261 715	Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	3 337 751	2 794 080	
0	265	Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	265	0	
128 739	410 985	Sum rentebærende verdipapirer	3 487 021	2 922 819	
<b>Finansielle derivater</b>					
0	0	Nivå 1: Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0	
14 266	29 125	Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	187 413	210 223	
0	0	Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0	
14 266	29 125	Sum finansielle derivater	187 413	210 223	
143 005	440 110	Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	3 674 434	3 133 042	
<b>Forpliktelser</b>					
<b>Finansielle derivater (gjeld)</b>					
0	0	Nivå 1: Verdsettelse basert på priser i et aktivt marked	0	0	
17 282	27 176	Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	448 146	265 754	
0	0	Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	0	0	
17 282	27 176	Sum finansielle derivater (gjeld)	448 146	265 754	
17 282	27 176	Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	448 146	265 754	
<b>Bokført verdi</b>	<b>Bokført verdi</b>	<b>Endringer i nivå 3 unoterte aksjer</b>	<b>Bokført verdi</b>	<b>Bokført verdi</b>	
0	0	Inngående balanse 01.01.	0	0	
0	0	Solgt	0	0	
0	265	Kjøpt	265	0	
0	0	Urealiserte endringer	0	0	
0	265	Utgående balanse	265	0	
0	0	Realisert gevinst / tap	0	0	

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

- Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.
- Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.
- Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ikke-observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt.

## Note 10 Resultatført ineffektivitet i sikringsbokføring

Nominell verdi	KLP Banken AS 31.12.2014			Tusen kroner	KLP Banken AS konsern 31.12.2014		
	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet			Nominell verdi	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet
				<b>Sikringsobjekt</b>			
340 140	24 912	100,73 %		Utlån til privatkunder fast rente i NOK	340 140	24 912	100,73 %
				<b>Sikringsinstrument</b>			
365 000	-24 732	99,28 %		Renteswap utlån fast rente i NOK	365 000	-24 732	99,28 %

Den resultatførte ineffektive delen av konsernets verdisikring beløper seg til 180 tusen kroner i 2014. Dette beløpet er inntektsført i KLP Banken AS under "Netto gevinst/(tap) på finansielle instrumenter".

Nominell verdi	KLP Banken AS 31.12.2013			Tusen kroner	KLP Banken AS konsern 31.12.2013		
	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet			Nominell verdi	Endret verdi i sikret risiko	Effektivitet
				<b>Sikringsobjekt</b>			
438 325	18 129	123,29 %		Utlån til privatkunder fast rente i NOK	438 325	18 129	123,29 %
				<b>Sikringsinstrument</b>			
510 000	-14 704	81,11 %		Renteswap utlån fast rente i NOK	510 000	-14 704	81,11 %

Det ble ikke resultatført ineffektiv del av verdisikring i 2013.

## Note 11 Netto renteinntekter

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
2013	2014		2014	2013
8 252	12 572	Renter på utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	26 157	29 650
224 656	275 182	Renter på utlån til kunder	750 040	734 645
1 842	2 805	Renter på verdipapirer	65 748	75 103
234 750	290 560	Sum renteinntekter	841 945	839 397
0	0	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	-463 141	-508 636
-204 420	-243 638	Renter på gjeld til kunder	-243 638	-204 420
0	0	Over/ underkurs på obligasjoner med fortrinnsrett	-2 105	-3 893
0	-15	Andre rentekostnader	-15	-471
-204 420	-243 653	Sum rentekostnader	-708 899	-717 420
30 330	46 907	Netto renteinntekter	133 046	121 977

## Note 12 Netto provisjonsinntekter

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
2013	2014		2014	2013
22	38	Interbankprovisjon	38	22
1 617	2 325	Kortprovisjon	2 325	1 617
279	398	Betalingsformidling	398	279
6 620	8 412	Andre provisjonsinntekter	8 412	6 620
8 538	11 174	Sum provisjonsinntekter	11 174	8 538
-334	-364	Interbankprovisjon	-364	-334
-393	-812	Betalingsformidling	-812	-393
-727	-1 176	Sum provisjonskostnader	-1 176	-727
7 811	9 998	Netto provisjon	9 998	7 811

## Note 13 Finansiell risikostyring

### Organisering av risikostyringen

Bankens styre har etablert et rammeverk for risikostyring som har til hensikt å sørge for at risikoer blir identifisert, analysert og gjenstand for styring ved hjelp av policyer, rammer, rutiner og instruksjoner. Styret har vedtatt risikopolicyer som omfatter de mest sentrale enkeltrisikoen samt en overordnet risikopolicy som omfatter prinsipper, organisering, rammer m.v. for bankens samlede risiko. Risikopolicyene er av overordnet karakter og utfylles av rutiner, retningslinjer og instruksjoner fastsatt på administrativt nivå. Policyene angir hvilke avdelinger som er ansvarlig for håndtering av de ulike risikoene og omhandler også etablering av en egen risiko-

kontrollfunksjon. Formålet med risikokontrollfunksjonen er blant annet å kontrollere at risikopolicyene og andre retningslinjer for risikostyring blir fulgt. Denne funksjonen utføres av avdeling for risikoanalyse og -kontroll, som har ansvar for å utarbeide periodiske risikorapporter til ledelsen og styret samt rapportere ved eventuelle brudd på policyer eller retningslinjer. Avdelingen, som har en uavhengig rolle i forhold til øvrige avdelinger, har også andre oppgaver knyttet til bankens risikostyring. Ansvar for den operative styringen av bankens likviditetsrisiko, valutarisiko og renterisiko tilligger finansavdelingen. KLP Banken AS har nedsatt et risikoutvalg.

## Note 14 Kredittrisiko

Med kredittrisiko forstås her risikoen for tap knyttet til lånekunder, derivatmotparter, utstedere av verdipapirer og andre motparter ikke kan eller vil gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at etablerte sikkerheter ikke dekker utestående krav. Konsernet yter lån til personkunder, norske kommuner og fylkeskommuner, kommunale foretak, interkommunale selskaper og lån til selskaper hvor lånet er garantert av norsk kommune, fylkeskommune, stat eller bank.

### Lån etter type sikkerhet/eksponering (hovedstol)

Tusen kroner	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Utlån til privatmarkedet med pant i bolig	5 599 159	4 462 164	8 563 933	4 462 164
Utlån til kommuner og fylkeskommuner	0	0	14 919 871	15 794 673
Utlån med kommunal/fylkeskommunal garanti	0	0	974 045	769 654
Utlån med statsgaranti	0	0	0	0
<b>Sum</b>	<b>5 599 159</b>	<b>4 462 164</b>	<b>24 457 849</b>	<b>21 026 492</b>
Beløp som forfaller mer enn 12 måneder etter balansedato	5 488 299	4 346 401	23 115 273	20 544 763

KLP Banken AS konsernet investerer også i verdipapirer utstedt av stat, kommuner og fylkeskommuner og innskudd i banker som tilfredsstillers minstekrav til rating samt obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av norske kreditforetak.

### Kredittkvalitet verdipapirer, bankinnskudd og derivater

Verdipapirer med ekstern kredittvurdering (Moody's) Tusen kroner	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
AAA	408 000	130 000	3 330 000	2 890 000

Verdipapirer uten ekstern kredittvurdering Tusen kroner	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Verdipapirer utstedt av norske kommuner/fylkeskommuner	0	0	105 336	0

Innskudd i banker fordelt på ekstern kredittvurdering (Moody's) Tusen kroner	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2013
Aa1-Aa3	903	352 475	4 238	560 210
A1-A3	565 990	331 015	1 109 710	973 867
Baa1	0	1	0	3
<b>Sum</b>	<b>566 893</b>	<b>683 491</b>	<b>1 113 948</b>	<b>1 534 080</b>

Bankkonsernet vil også kunne være eksponert mot kredittrisiko som følge av inngåtte derivatavtaler. Formålet med slike avtaler er å redusere risikoer som oppstår som følge av konsernets inn- og utlånsaktiviteter. Konsernets interne retningslinjer stiller krav til kredittverdigheten til derivatmotpartene. Samtlige derivatavtaler er inngått med motparter med minimum rating A1 (Moody's)

#### 14.1 MÅLING AV KREDITTRISIKO

Styret har vedtatt en kredittpolicy som inneholder overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til kredittisiko. Policyen slår fast at banken skal ha en lav kredittisikoprofil og inneholder begrensninger på typer av utlån og prinsipper for organisering og drift av bankens utlånsvirksomhet. Policyen inkluderer også en overordnet fullmaktsstruktur for utlån og øvrig motpartseksponering.

Fullmaktene innenfor offentlig sektor er knyttet til styrevedtatte rammer for en stor del av selskapets enkeltlåntakere og disse rammene avledes av en risikoklassifisering hvor de enkelte låntakere tilordnes en risikoklasse basert på et sett av faste kriterier. Det er videre fastsatt krav til styrerapportering av utnyttelse av rammene.

Kredittisiko knyttet til verdipapirutstedere, derivatmotparter og andre motparter innenfor finansområdet er også begrenset av styrevedtatte rammer på enkeltmotparter. Disse rammene er basert på motpartens soliditet og andre vurderinger av motpartenes kredittverdighet.

#### 14.2 KONTROLL OG BEGRENSNING AV KREDITTRISIKO

Ved behandling av alle nye lånesøknader innenfor offentlig sektor kontrolleres det om kundens kreditttramme er større enn summen av omsøkt lånebeløp og løpende lån. I kredittpolicyen omtalt ovenfor er det fastsatt krav til rapportering til styret om utnyttelse av rammene. Eventuelle overskridelser av rammene skal uansett rapporteres til selskapets styre. Innenfor personmarkedet ytes kun lån med pant i bolig- og fritidseiendom. I lånesaksbehandlingen vurderes låntagers betjeningsevne og panteobjektets verdi, og lån ytes kun innenfor fastsatte rammer og fullmakter.

#### 14.3 MAKSIMAL EKSPONERING MOT KREDITTRISIKO

Maksimumseksponering måles som summen av hovedstol og påløpt rente. Det utveksles ikke kontant- eller verdipapirsikkerhet eller utføres andre kredittforbedringer. Tabellen under viser maksimumseksponeringen for morbank og konsernet.

##### Maksimal eksponering mot kredittisiko

Tusen kroner	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12. 2014	31.12.2013
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 785 790	3 128 209	1 113 948	1 533 088
Utlån til og fordringer på kunder	5 611 278	4 468 898	24 566 770	21 135 910
-herav utlån med pant i bolig	5 611 278	4 468 898	8 582 574	4 468 898
-herav utlån til offentlig sektor	0	0	15 984 196	16 667 012
Rentebærende verdipapirer	409 794	130 000	3 457 019	2 895 500
Finansielle derivater	29 125	14 266	187 413	210 223
SUM	9 835 986	7 741 373	29 325 150	25 774 721

#### 14.4 UTLÅN SOM ER FORFALT ELLER NEDSKREVET

Banken har svært lave tap, jf note 20, og anser alle fordringer som tilfredsstillende sikret.

##### Utlån som er forfalt eller nedskrevet

Tusen kroner	KLP Banken AS		KLP Banken AS konsern	
	31.12.2014	31.12.2013	31.12. 2014	31.12.2013
Hovedstol på lån med betalinger med 1-30 dagers mislighold	125 037	121 439	521 046	681 109
Hovedstol på lån med betalinger med 31-90 dagers mislighold	23 272	25 005	23 272	25 005
Hovedstol på lån med betalinger med mer enn 90 dagers mislighold	26 151	9 661	26 151	9 661
Sum lån som er forfalt	174 460	156 105	570 468	715 775
Relevant sikkerhet eller garantier	174 460	156 105	570 468	715 775
Hovedstol på lån som er nedskrevet	4 323	0	4 323	0
- herav nedskrevet	573	0	573	0

#### 14.5 KONSENTRASJON AV KREDITTRISIKO

En stor del av konsernets utlån ved årsskiftet var knyttet til finansiering av offentlig sektor og porteføljen har følgelig høy konsentrasjon mot én enkelt sektor. Den underliggende kredittisikoen mot denne sektoren er imidlertid så vidt lav at det neppe lar seg gjøre å redusere denne konsentrasjonen uten å øke samlet risiko i porteføljen. Konsentrasjonen mot norsk offentlig sektor oppleves følgelig ikke som en risikomessig utfordring. Konsentrasjonen mot enkeltlåntakere er begrenset av individuelle styrefastsatte rammer.

Lån til konsernets største låntager per 31. desember 2014 var på omlag 3,1 prosent av konsernets totale utlån.

## Note 15 Markedsrisiko

Med markedsrisiko forstås her risiko for redusert virkelig verdi av bankens egenkapital som følge av svingninger i markedspriser for bankens eiendeler og gjeld. Endringer i kredittmarginer er ekskludert idet dette faller inn under begrepet kredittrisiko.

Konsernet er eksponert mot markedsrisiko som følge av konsernets inn- og utlånsvirksomhet og forvaltning av konsernets likviditet. Eksponeringen er imidlertid begrenset til renterisiko og valutarisiko. Renterisiko oppstår som følge av forskjeller i tidspunkt for renteregulering for selskapets eiendeler og gjeld. Risikoen knyttet til slike ubalanser reduseres ved hjelp av derivatkontrakter. Alle selskapets innlån er i norske kroner. Hele utlånsporteføljen består av lån i norske kroner. Risikoen knyttet til endringer i valutakursen reduseres tilnærmet i sin helhet ved hjelp av derivatkontrakter.

### 15.1 MÅLING AV MARKEDSRISIKO

Renterisiko måles som verdiendring ved ett prosentpoengs endring i alle renter. Valutarisiko måles som verdiendring ved 10 prosent

ugunstig valutakursendring i alle valutaer.

### 15.2 RENTERISIKO

Markedsrisikopolicyen er konsernets overordnede retningslinjer, krav og rammer knyttet til markedsrisiko. Policyen slår fast at markedsrisikoen skal søkes redusert slik at den samlede markedsrisikoen er lav. Det fremgår videre at konsernet ikke aktivt skal ta posisjoner som eksponerer konsernet for markedsrisiko. Videre er det i policyen fastsatt rammer for renterisiko både for den samlede renterisikoen for uendelig tidshorison og for rullerende 12-månedersperioder. Rammene er satt i forhold til ansvarlig kapital, og nivået på rammene skal sikre at den vedtatte lave markedsrisikoprofilen etterlevs. Det operative ansvaret for styring av selskapets markedsrisiko tilligger finansavdelingen. Avdeling for risikoanalyse og -kontroll rapporterer selskapets faktiske eksponering i forhold til rammer etter retningslinjer fastsatt av styret.

Tabellen nedenfor viser reprisingstidspunkt for morbankens og konsernets rentebærende eiendeler og gjeld.

### Renterisiko KLP Banken AS

#### Reprisingstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2014

Tusen kroner	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	5 599 159	5 263 712	2 354	8 491	247 134	77 468
Verdipapirer	408 000	0	258 000	150 000	0	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	3 781 893	3 781 893	0	0	0	0
Sum	9 789 052	9 045 605	260 354	158 491	247 134	77 468
Gjeld til innskyttere	6 250 873	6 250 873	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 200 000	300 000	2 400 000	0	500 000	0
Sum	9 450 873	6 550 873	2 400 000	0	500 000	0
Gap	338 179	2 494 732	-2 139 646	158 491	-252 866	77 468
Finansielle derivater	0	-175 000	170 000	-150 000	265 000	-110 000
Nettogap	338 179	2 319 732	-1 969 646	8 491	12 134	-32 532

### Renterisiko KLP Banken AS konsern

#### Reprisingstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2014

Tusen kroner	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	24 457 849	18 520 497	40 853	883 927	3 375 834	1 636 738
Verdipapirer	3 435 336	320 000	2 865 336	150 000	100 000	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	1 113 949	1 113 949	0	0	0	0
Sum	29 007 134	19 954 446	2 906 189	1 033 927	3 475 834	1 636 738
Gjeld til innskyttere	6 250 873	6 250 873	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21 452 000	1 760 000	16 900 000	542 000	1 500 000	750 000
Sum	27 702 873	8 010 873	16 900 000	542 000	1 500 000	750 000
Gap	1 304 261	11 943 573	-13 993 811	491 927	1 975 834	886 738
Finansielle derivater	4 311	-768 253	4 132 281	-481 139	-1 963 619	-914 959
Nettogap	1 308 572	11 175 321	-9 861 530	10 788	12 215	-28 221

## Renterisiko KLP Banken AS

Reprisingstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2013

Tusen kroner	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	4 462 164	4 982	4 025 783	120 493	212 383	98 523
Verdipapirer	130 000	0	0	130 000	0	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	3 123 491	3 123 491	0	0	0	0
<b>Sum</b>	<b>7 715 655</b>	<b>3 128 473</b>	<b>4 025 783</b>	<b>250 493</b>	<b>212 383</b>	<b>98 523</b>
Gjeld til innskytere	4 406 422	4 406 422	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 750 000	300 000	1 950 000	0	500 000	0
<b>Sum</b>	<b>7 156 422</b>	<b>4 706 422</b>	<b>1 950 000</b>	<b>0</b>	<b>500 000</b>	<b>0</b>
<b>Gap</b>	<b>559 233</b>	<b>-1 577 949</b>	<b>2 075 783</b>	<b>250 493</b>	<b>-287 617</b>	<b>98 523</b>
Finansielle derivater	0	-155 000	295 000	-275 000	245 000	-110 000
<b>Nettogap</b>	<b>559 233</b>	<b>-1 732 949</b>	<b>2 370 783</b>	<b>-24 507</b>	<b>-42 617</b>	<b>-11 477</b>

## Renterisiko KLP Banken AS konsern

Reprisingstidspunkt for rentebærende eiendeler og gjeld per 31. desember 2013

Tusen kroner	Sum Hovedstol	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	21 026 492	8 122 493	6 019 790	1 542 579	3 479 779	1 861 850
Verdipapirer	2 890 000	866 000	1 794 000	130 000	100 000	0
Kontanter og fordringer på kredittinstitusjoner	1 534 079	1 534 079	0	0	0	0
<b>Sum</b>	<b>25 450 571</b>	<b>10 522 572</b>	<b>7 813 790</b>	<b>1 672 579</b>	<b>3 579 779</b>	<b>1 861 850</b>
Gjeld til innskytere	4 406 422	4 406 422	0	0	0	0
Gjeld til finansinstitusjoner	0	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	19 732 500	1 300 000	13 682 500	0	4 000 000	750 000
<b>Sum</b>	<b>24 138 922</b>	<b>5 706 422</b>	<b>13 682 500</b>	<b>0</b>	<b>4 000 000</b>	<b>750 000</b>
<b>Gap</b>	<b>1 311 649</b>	<b>4 816 150</b>	<b>-5 868 710</b>	<b>1 672 579</b>	<b>-420 221</b>	<b>1 111 850</b>
Finansielle derivater	0	-5 638 190	7 466 498	-1 069 534	372 854	-1 131 628
<b>Nettogap</b>	<b>1 311 649</b>	<b>-822 040</b>	<b>1 597 788</b>	<b>603 045</b>	<b>-47 367</b>	<b>-19 778</b>

Konsernets rentefølsomhet per 31. desember 2014, målt som verdiendring ved ett prosentpoengs endring i alle renter utgjorde 10,5 millioner NOK.

## 15.3 VALUTARISIKO

Konsernet hadde per 31. desember 2014 ingen innlån i fremmed valuta.

## Note 16 Likviditetsrisiko

Med likviditetsrisiko forstås risikoen for at banken ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

## 16.1 STYRING AV LIKVIDITETSRISIKO

For konsernet er det etablert en likviditetspolicy som inneholder prinsipper, retningslinjer, krav og rammer som gjelder for styring av likviditetsrisikoen. Policyen inneholder ulike krav og rammer for å etterleve den ønskede likviditetsrisikoprofilen, herunder mål for innskuddsdekning, rammer for refinansieringsbehov

for ulike tidshorisonter og krav til likviditetsbuffer. Styret har videre vedtatt en beredskapsplan for likviditetskriser som del av likviditetspolicyen. I tillegg til krav på konsernnivå er det etablert egne spesifikke krav for datterselskaper, herunder krav til stadig positiv kontantstrøm, rammer for refinansieringsbehov og krav til likviditetsreserve og trekkrettighet. Det operative ansvaret for styring av selskapets likviditetsrisiko tilligger Finansavdelingen. Avdeling for risikoanalyse og -kontroll rapporterer selskapets faktiske eksponering i forhold til rammer etter retningslinjer fastsatt av styret.

## 16.2 FORFALLSANALYSE

Tabellene nedenfor viser forfallsanalyse av konsernets eiendeler og gjeld inkludert stipulerte renter.

## Likviditetsrisiko KLP Banken AS

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser per 31. desember 2014:

Tusen kroner	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	6 483 446	0	24 095	44 509	204 235	1 099 572	5 111 034
Verdipapirer	429 011	0	0	1 374	154 122	273 515	0
Fordringer på kredittinstitusjoner	3 803 203	566 893	7 379	3 228 931	0	0	0
Sum	10 715 661	566 893	31 475	3 274 814	358 357	1 373 087	5 111 034
Gjeld til innskytere	6 250 873	6 250 873	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 410 021	0	4 928	11 612	664 419	2 729 062	0
Finansielle derivater	542	0	2 507	835	-1 934	-5 673	4 808
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	9 661 436	6 250 873	7 435	12 446	662 485	2 723 389	4 808
Netto kontantstrøm	1 054 225	-5 683 980	24 040	3 262 368	-304 127	-1 350 302	5 106 227

## Likviditetsrisiko KLP Banken AS konsern

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser per 31. desember 2014:

Tusen kroner	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	31 810 382	0	127 685	268 589	1 645 024	6 713 726	23 055 358
Verdipapirer	3 664 154	0	246	121 358	253 505	3 030 798	258 248
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 113 949	1 113 949	0	0	0	0	0
Sum	36 588 485	1 113 949	127 931	389 947	1 898 529	9 744 523	23 313 607
Gjeld til innskytere	6 250 873	6 250 873	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	22 688 891	0	12 126	79 319	2 592 935	18 597 228	1 407 283
Finansielle derivater	247 177	0	8 535	10 911	52 892	126 273	48 566
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	29 186 941	6 250 873	20 661	90 230	2 645 827	18 723 501	1 455 849
Netto kontantstrøm	7 401 544	-5 136 924	107 270	299 716	-747 298	-8 978 978	21 857 758

## Likviditetsrisiko KLP Banken AS

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser per 31. desember 2013:

Tusen kroner	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	6 892 329	0	25 398	51 073	234 883	1 255 185	5 325 789
Verdipapirer	130 000	0	0	0	130 000	0	0
Fordringer på kredittinstitusjoner	3 141 883	685 368	5505	2 451 010	0	0	0
Sum	10 164 212	685 368	30 903	2 502 083	364 883	1 255 185	5 325 789
Gjeld til innskytere	4 406 422	4 406 422	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 238 640	0	2 198	311 224	1 114 841	1 810 378	0
Finansielle derivater	5 696	0	2 500	306	876	-4 777	6 791
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	7 650 758	4 406 422	4 698	311 530	1 115 717	1 805 601	6 791
Netto kontantstrøm	2 513 454	-3 721 054	26 206	2 190 554	-750 834	-550 415	5 318 998

## Likviditetsrisiko KLP Banken AS konsern

Forfallsanalyse for eiendeler og forpliktelser per 31. desember 2013:

Tusen kroner	Sum	Udefinert	Inntil 1 mnd	Fra 1 mnd til 3 mnd	Fra 3 mnd til 12 mnd	Fra 1 år til 5 år	Over 5 år
Utlån	29 629 415	0	140 128	262 844	1 586 244	6 597 486	21 042 712
Verdipapirer	3 102 210	0	4 833	10 030	228 315	2 757 341	101 691
Fordringer på kredittinstitusjoner	1 534 079	1 534 079	0	0	0	0	0
Sum	34 265 704	1 534 079	144 961	272 874	1 814 559	9 354 827	21 144 403
Gjeld til innskytere	4 406 422	4 406 422	0	0	0	0	0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21 486 751	0	7 506	370 649	2 444 701	17 844 896	819 000
Finansielle derivater	207 115	0	38 565	-521	8 465	101 693	58 913
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Sum	26 100 288	4 406 422	46 071	370 128	2 453 166	17 946 589	877 913
Netto kontantstrøm	8 165 416	-2 872 343	98 891	-97 253	-638 607	-8 591 761	20 266 490



## Note 17 Rentebærende verdipapirer

KLP Banken AS 31.12.2014					KLP Banken AS konsern 31.12.2014				
Tusen kroner					Tusen kroner				
Anskaffelses- kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds- verdi	Debitorkategorier	Anskaffelses- kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds- verdi	
148 197	808	0	149 005	Stats- og trygdeforvaltningen	148 197	808	0	149 005	
261 117	118	480	261 715	Kredittforetak	3 098 815	15 735	5 646	3 120 196	
0	0	0	0	Kommuneforvaltningen	203 391	13 194	970	217 555	
409 314	926	480	410 720	Sum rentebærende verdipapirer	3 450 403	29 737	6 616	3 486 756	

Effektiv rente: 1,74 %

Effektiv rente: 1,74 %

KLP Banken AS 31.12.2013					KLP Banken AS konsern 31.12.2013				
Tusen kroner					Tusen kroner				
Anskaffelses- kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds- verdi	Debitorkategorier	Anskaffelses- kost	Urealisert gevinst/tap	OIF-renter	Markeds- verdi	
127 725	1 014	0	128 739	Stats- og trygdeforvaltningen	127 725	1 014	0	128 739	
0	0	0	0	Kredittforetak	2 659 619	20 128	6 965	2 686 712	
0	0	0	0	Kommuneforvaltningen	98 050	8 889	429	107 368	
127 725	1 014	0	128 739	Sum rentebærende verdipapirer	2 885 394	30 031	7 394	2 922 819	

Effektiv rente: 1,39 %

Effektiv rente: 2,05 %

Effektiv rente er beregnet som en yield-to-maturity, det vil si at det er det konstante rentenivået man kan diskontere alle de framtidige kontantstrømmene på verdipapirene på for å få verdipapirenes samlede markedsverdi.

## Note 18 Kategorier av finansielle eiendeler og forpliktelser

KLP Banken AS 31.12.2014					KLP Banken AS konsern 31.12.2014				
Tusen kroner					Tusen kroner				
FTS	HFO	UVS	UAM	Sum	FTS	HFO	UVS	UAM	Sum
0	0	0	3 785 790	3 785 790	0	0	0	1 113 949	1 113 949
0	0	365 713	5 270 477	5 636 190	0	0	6 431 846	18 513 900	24 945 746
0	0	29 125	0	29 125	0	0	187 413	0	187 413
265	410 720	0	0	410 985	265	3 486 756	0	0	3 487 021
265	410 720	394 838	9 056 266	9 862 089	265	3 486 756	6 619 259	19 627 849	29 734 128

KLP Banken AS 31.12.2014					KLP Banken AS konsern 31.12.2014				
Tusen kroner					Tusen kroner				
FTS	HFO	FVS	FAM	Sum	FTS	HFO	FVS	FAM	Sum
0	0	531 024	2 709 817	3 240 841	0	0	2 985 895	18 701 274	21 687 168
0	0	0	6 250 873	6 250 873	0	0	0	6 250 873	6 250 873
0	0	27 176	0	27 176	0	0	446 560	0	446 560
0	0	0	0	0	0	1 586	0	0	1 586
0	0	558 200	8 960 690	9 518 890	0	1 586	3 432 455	24 952 147	28 386 187

KLP Banken AS 31.12.2013					KLP Banken AS konsern 31.12.2013				
Tusen kroner					Tusen kroner				
FTS	HFO	UVS	UAM	Sum	FTS	HFO	UVS	UAM	Sum
0	0	0	3 128 209	3 128 209	0	0	0	1 534 079	1 534 079
0	0	453 611	4 029 991	4 483 602	0	0	6 613 922	14 703 109	21 317 032
0	0	14 266	0	14 266	0	0	210 223	0	210 223
0	128 739	0	0	128 739	0	2 922 819	0	0	2 922 819
0	128 739	467 877	7 158 200	7 754 817	0	2 922 819	6 824 145	16 237 188	25 984 154

KLP Banken AS 31.12.2013					KLP Banken AS konsern 31.12.2013				
Tusen kroner					Tusen kroner				
FTS	HFO	FVS	FAM	Sum	FTS	HFO	FVS	FAM	Sum
0	0	524 056	2 247 107	2 771 163	0	0	4 748 614	15 233 191	19 981 805
0	0	0	4 406 943	4 406 943	0	0	0	4 406 943	4 406 943
0	0	17 282	0	17 282	0	0	265 155	0	265 155
0	0	0	0	0	0	599	0	0	599
0	0	541 338	6 654 050	7 195 388	0	599	5 013 769	19 640 134	24 654 502

FVK: Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet - frivillig kategorisert  
HFO: Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet - holdt for omsetning  
UAM: Finansielle instrumenter til amortisert kost - utlån og fordringer  
FAM: Finansielle instrumenter til amortisert kost - andre forpliktelser

UVS: Utlån virkelig verdi sikring  
FVS: Forpliktelser virkelig verdi sikring  
FTS: Finansielle instrumenter tilgjengelig for salg

## Note 19 Utlån og fordringer

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014		31.12.2014	31.12.2013
<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>				
685 368	566 893	Bankinnskudd	1 113 949	1 534 079
2 440 000	3 215 000	Hovedstol på utlån til konsernselskaper	0	0
2 841	3 897	Påløpte renter på utlån til konsernselskaper	0	0
<b>3 128 209</b>	<b>3 785 790</b>	<b>Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner</b>	<b>1 113 949</b>	<b>1 534 079</b>
<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>				
4 462 164	5 603 722	Hovedstol på utlån til kunder	24 462 411	21 026 492
522	468	Overtrekk brukskonto	468	522
-9	-573	Individuelle nedskrivninger	-573	-9
6 222	7 661	Påløpte renter	104 463	108 906
0	0	Over-/underkurs	32 870	-37 979
14 704	24 912	Virkelig verdi sikring	346 107	219 101
<b>4 483 602</b>	<b>5 636 190</b>	<b>Utlån til og fordringer på kunder</b>	<b>24 945 746</b>	<b>21 317 032</b>

## Note 20 Tap på utlån i personmarkedet

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
2013	2014		2014	2013
0	23	Konstaterte tap	23	0
0	-9	Tilbakeføring av tidligere nedskrivninger	-9	0
0	593	Endring individuelle nedskrivninger	593	0
0	0	Endring gruppevise nedskrivninger	0	0
<b>0</b>	<b>607</b>	<b>Sum tap på utlån</b>	<b>607</b>	<b>0</b>

31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
0	9	Saldo på tapsnedskrivning på utlån 01.01.2014	9	0
0	-42	Periodens reversering av nedskrivning på individuelle utlån	-42	0
9	607	Periodens nedskrivning på individuelle utlån	607	9
<b>9</b>	<b>573</b>	<b>Sum nedskrivning på individuelle utlån 31.12.2014</b>	<b>573</b>	<b>9</b>
9 661	26 151	Brutto misligholdte over 90 dager	26 151	9 661
0	0	Brutto øvrige tapsutsatte	0	0

Dette gjelder boliglån. Det forventes ikke tap eller nedskrivninger på misligholdte lån til offentlig sektor.

## Note 21 Finansielle eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

KLP Banken AS 31.12.2014				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
Tusen kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler /gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto balanseført verdi
<b>EIENDELER</b>						
Finansielle derivater	29 125	0	29 125	-24 645	-3 101	1 379
Sum	29 125	0	29 125	-24 645	-3 101	1 379
<b>GJELD</b>						
Finansielle derivater	27 176	0	27 176	-24 645	-2 239	291
Sum	27 176	0	27 176	-24 645	-2 239	291

KLP Banken AS konsern 31.12.2014				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
Tusen kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler /gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto balanseført verdi
<b>EIENDELER</b>						
Finansielle derivater	187 413	0	187 413	-187 413	-3 101	0
Sum	187 413	0	187 413	-187 413	-3 101	0
<b>GJELD</b>						
Finansielle derivater	448 146	0	448 146	-187 413	-2 239	258 494
Sum	448 146	0	448 146	-187 413	-2 239	258 494

KLP Banken AS 31.12.2013				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
Tusen kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler /gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto balanseført verdi
<b>EIENDELER</b>						
Finansielle derivater	14 266	0	14 266	-14 266	0	0
Sum	14 266	0	14 266	-14 266	0	0
<b>GJELD</b>						
Finansielle derivater	17 282	0	17 282	-14 266	-1 858	1 158
Sum	17 282	0	17 282	-14 266	-1 858	1 158

KLP Banken AS konsern 31.12.2013				Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
Tusen kroner	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler /gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Netto balanseført verdi
<b>EIENDELER</b>						
Finansielle derivater	210 223	0	210 223	-137 147	0	73 076
Sum	210 223	0	210 223	-137 147	0	73 076
<b>GJELD</b>						
Finansielle derivater	265 754	0	265 754	-137 147	-1 858	126 749
Sum	265 754	0	265 754	-137 147	-1 858	126 749



## Note 22 Verdpapirgjeld - børsnoteerte obligasjoner med fortrinnsrett og sertifikater (forts)

Tilbakekjøp av gjeld						
ISIN kode	Pålydende før tilbakekjøp	Tilbakekjøp	Kurs	Kjøpesum	Gevinst/tap	Dato
NO0010624778	2 500 000	1 441 000	101,66	1 464 916	-23 916	15.05.2014
NO0010585185	4 300 000	500 000	100,56	502 800	-2 800	25.06.2014
NO0010585185	3 800 000	1 331 500	100,50	1 338 184	-6 684	26.08.2014
NO0010585185	3 799 899	165 000	100,50	165 820	-820	28.08.2014
NO0010585185	3 799 799	570 500	100,46	573 124	-2 624	17.09.2014
NO0010585185	3 799 699	56 000	100,47	56 262	-262	26.09.2014
NO0010624778	1 059 000	45 000	101,20	45 540	-540	15.09.2014
NO0010624778	1 058 899	340 000	101,22	344 138	-4 138	17.09.2014
NO0010624778	1 058 798	62 000	101,15	62 713	-713	30.09.2014
NO0010585185	1 677 000	220 000	100,46	221 001	-1 001	03.10.2014
NO0010585185	1 457 000	116 000	100,45	116 524	-524	06.10.2014
NO0010585185	1 341 000	41 000	100,39	41 158	-158	20.11.2014
NO0010624778	612 000	70 000	100,90	70 629	-629	20.11.2014
NO0010642192	1 000 000	50 000	100,62	50 310	-310	10.10.2014
NO0010642192	950 000	45 000	100,57	45 257	-257	06.11.2014
NO0010642192	905 000	45 000	100,62	45 279	-279	07.11.2014
<b>Tilbakekjøpt totalt</b>	<b>33 118 093</b>	<b>5 098 000</b>		<b>5 143 657</b>	<b>-45 657</b>	

I forbindelse med tilbakekjøp av gjeld ble det realisert renteswapper med gevinst på 24,2 mill. kroner. Totaleffekten på resultatet av tilbakekjøpt gjeld blir dermed minus 21,5 mill.

KLP Banken AS konsern							31.12.2013
Tusen kroner	Pålydende	Valuta	Rente	Utstedt	Forfall	Påløpte renter	Bokført verdi
Sertifikatlån	300 000	NOK	Flytende	21.03.2013	21.03.2014	142	300 142
Sertifikatlån	300 000	NOK	Flytende	11.06.2013	11.06.2014	340	300 340
Sertifikatlån	150 000	NOK	Flytende	30.08.2013	29.08.2014	265	150 265
Obligasjonslån	300 000	NOK	Flytende	27.04.2012	27.04.2015	1 587	301 587
Obligasjonslån	300 000	NOK	Fast	15.06.2012	15.06.2017	7 726	307 726
Obligasjonslån	300 000	NOK	Flytende	24.08.2012	24.08.2015	891	300 891
Obligasjonslån	300 000	NOK	Flytende	15.11.2012	16.11.2016	1 111	301 111
Obligasjonslån	300 000	NOK	Flytende	14.05.2013	13.05.2016	947	300 947
Obligasjonslån	300 000	NOK	Flytende	31.05.2013	28.11.2014	547	300 547
Obligasjonslån	200 000	NOK	Fast	03.10.2013	03.10.2018	1 761	201 761
Amortisering / verdjusteringer							5 846
<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av sertifikatlån og obligasjonslån</b>							<b>2 771 163</b>
Tusen kroner	Pålydende	Valuta	Rente	Utstedt	Forfall	Påløpte renter	Bokført verdi
<b>ISIN kode</b>							
NO0010585185	4 300 000	NOK	Flytende	15.09.2010	15.09.2015	3 918	4 303 918
NO0010592900	750 000	NOK	Fast	15.12.2010	15.12.2020	1 607	751 607
NO0010609795	999 000	NOK	Flytende	20.05.2011	20.05.2014	2 238	1 001 238
NO0010624778	2 500 000	NOK	Fast	15.09.2011	15.05.2015	55 377	2 555 377
XS0747335494	500 000	SEK	Flytende	17.02.2012	17.02.2015	925	434 425
NO0010642192	1 000 000	NOK	Flytende	13.04.2012	13.04.2016	4 608	1 004 608
NO0010662307	3 000 000	NOK	Flytende	26.10.2012	10.11.2017	8 798	3 008 798
NO0010663180	2 000 000	NOK	Flytende	15.11.2012	16.11.2016	4 840	2 004 840
NO0010675952	1 000 000	NOK	Fast	02.05.2013	19.05.2017	15 041	1 015 041
NO0010675978	1 000 000	NOK	Flytende	15.05.2013	15.05.2018	2 611	1 002 611
Amortisering / verdjusteringer							128 180
<b>Sum utstedte obligasjoner med fortrinnsrett i offentlig lån</b>							<b>17 210 642</b>
<b>Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer</b>							<b>19 981 805</b>

## Note 23 Innskudd fra kunder

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014		31.12.2014	31.12.2013
4 406 943	6 250 873	Innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	6 250 873	4 406 943
4 406 943	6 250 873	Sum innskudd fra kunder uten avtalt løpetid	6 250 873	4 406 943
Kundeinnskudd fordelt på kundegrupper				
3 711 533	5 072 277	Innskudd fra kunder person marked	5 072 277	3 711 533
695 410	1 178 596	Innskudd fra kunder offentlig marked	1 178 596	695 410
4 406 943	6 250 873	Sum innskudd fra kunder	6 250 873	4 406 943

## Note 24 Aksjer i konsernselskap

Millioner kroner	Kontor- og foretningsadresse	Bokført verdi 31.12.2013	Bokført verdi 31.12.2014	Eierandel %	EK ved 1. gangs anskaffelse	Anskaffelses- kost	Ekenkap. transaksjon	Ned- skrivning
Foretak i samme konsern:								
KLP Boligkreditt AS	Beddingen 9, 7014 Trondheim	1,0	250,5	100	1,0	1,0	249,5	0,0
KLP Kommunekreditt AS	Beddingen 9, 7014 Trondheim	675,0	675,0	100	50,0	50,0	625,0	0,0
Sum		676,0	925,5		51,0	51,0	874,5	0,0

## Note 25 Driftsmidler

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014		31.12.2014	31.12.2013
272	777	Anskaffelseskost 01.01	777	1 270
505	0	Anskaffet i perioden	0	183
0	0	Avgang i perioden (avvikling KLP K)	0	-676
777	777	Anskaffelseskost 31.12	777	777
-122	-196	Akk. avskrivninger tidligere år	-196	-798
-74	-82	Årets avskrivninger	-82	-74
0	0	Akk.avskrivninger (avvikling KLP K)	0	676
581	499	Bokført verdi	499	581

## Note 26 Immaterielle eiendeler

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014		31.12.2014	31.12.2013
26 976	29 142	Anskaffelseskost 01.01	29 142	26 976
2 166	0	Tilgang	0	2 166
0	0	Avgang	0	0
29 142	29 142	Anskaffelseskost 31.12	29 142	29 142
-5 762	-8 044	Akkumulerte avskrivninger tidligere år	-8 044	-5 762
-2 282	-2 595	Årets ordinære avskrivninger	-2 595	-2 282
0	0	Nedskrivning	0	0
21 098	18 503	Bokført verdi	18 503	21 098
	7 år	Avskrivningstid	7 år	

## Note 27 Kapitaldekning

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
1 190 000	1 190 000	Aksjekapital og overkurs	1 190 000	1 190 000
51 580	39 535	Annen egenkapital	95 218	100 171
1 241 580	1 229 535	Sum egenkapital	1 285 218	1 290 171
-21 098	-18 503	Fradrag goodwill og andre immatrielle eiendeler	-18 503	-21 098
-5 140	-9 449	Utsatt skattefordel	0	0
1 215 342	1 201 583	Ren kjernekapital	1 266 715	1 269 073
0	0	Tilleggskapital	0	0
0	0	Tilleggskapital	0	0
1 215 342	1 201 583	Sum tellende ansvarlig kapital	1 266 715	1 269 073
576 493	622 455	Kapitalkrav	598 438	518 042
638 849	579 128	Overskudd av ansvarlig kapital	668 277	751 031
Beregningsgrunnlag kredittrisiko:				
4 037 722	4 420 525	Institusjoner	265 665	394 712
0	0	Lokale og regionale myndigheter	3 311 173	3 388 172
0	0	Offentlige eide foretak	0	0
0	0	Stater	0	0
2 088 362	2 140 746	Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	3 180 713	2 088 362
46 608	78 758	Forfalte engasjementer	78 758	46 608
0	0	Andeler verdipapirfond	0	0
0	26 124	Obligasjoner med fortrinnsrett	311 967	279 408
676 581	926 534	Øvrige engasjementer	1 064	581
6 849 273	7 592 687	Beregningsgrunnlag kredittrisiko	7 149 340	6 197 842
547 942	607 415	Kredittrisiko	571 947	495 827
28 551	15 040	Operasjonell risiko	26 491	22 215
576 493	622 455	Samlet kapitalkrav eiendeler	598 438	518 042
16,9 %	15,4 %	Ren kjernekapitaldekning prosent	16,9 %	19,6 %
0,0 %	0,0 %	Tilleggskapital prosent	0,0 %	0,0 %
16,9 %	15,4 %	Kapitaldekning prosent	16,9 %	19,6 %

Kapitalkrav per 31.12.2014	Kjernekapital	Tilleggskapital	Ansvarlig kapital
Minstekrav uten buffere	4,5 %	3,5 %	8,0 %
Bevaringsbuffer	2,5 %	0,0 %	2,5 %
Systemrisikobuffer	3,0 %	0,0 %	3,0 %
Gjeldende kapitalkrav ink buffere	10,0 %	3,5 %	13,5 %

## Note 28 Skatt

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
2013	2014		2014	2013
24 344	19 968	Regnskapsmessig resultat før skatt	28 671	86 959
-2 085	-5 722	Andre resultatkomponenter: Estimatavvik pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler	-5 722	-2 085
		Forskjeller mellom regnskapsmessig- og skattemessig resultat:		
-735	-30 600	Andre fradrag (mottatt konsernbidrag i løpet av året)	0	0
-50 465	88	Tilbakeføring av verdiendring finansielle eiendeler	294	-33 312
116	386	Andre permanente forskjeller	386	-2 224
8 286	0	Andre tillegg (sakskostnader)	0	8 286
5 570	5 598	Endring i forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig inntekt	10 229	4 164
-14 970	-10 282	Skattemessig resultat	33 858	61 788
30 600	10 282	Mottatt konsernbidrag med skattemessig effekt	0	0
0	0	Avgitt konsernbidrag med skattemessig effekt	-33 849	0
15 630	0	Grunnlag for betalbar skatt	9	61 788
-15 661	-21	Fremførbart underskudd fra tidligere år	30	-21 556
15 639	0	Årets endring i fremførbart underskudd	-9	21 517
-22	-21	Sum fremførbart underskudd pr 31.12	21	-39
0	0	Skattemessig overskudd	0	40 232
		Avstemming av grunnlag for utsatt skatt		
		Skatteøkende midlertidige forskjeller:		
3 970	6 726	Utlån til kunder og kredittforetak	104 967	51 510
274	250	Finansielle instrumenter	8 029	8 108
4 244	6 976	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	112 996	59 619
		Skattereduserende midlertidige forskjeller:		
-13	-25	Driftsmidler	-25	-13
-2 196	-950	Finansielle instrumenter	-61 805	-10 079
-1 797	-5 815	Sikring av Innlån	-45 426	-42 428
-5 370	-6 853	Pensjonsforpliktelse	-6 853	-5 370
-9 375	-13 643	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-114 109	-57 890
-5 132	-6 667	Netto midlertidige forskjeller	-1 113	1 728
-30	-21	Fremførbart underskudd	21	-39
-8	-6	Utsatt skatt på fremførbart underskudd	6	-11
-5 140	-6 673	27%/28% utsatt skatt/ skattefordel	-1 120	1 718
0	-2 776	27%/28% Skattevirkning av konsernbidrag	9 141	11 705
-5 140	-9 449	Balanseført utsatt skattefordel	8 021	13 422
3 099	0	Resultatført endring av utsatt skatt gammel sats	0	12 612
190	-2 763	Resultatført endring av utsatt skatt ny sats	7 849	-64
584	-1 545	Korr. for skatt på direkte balansef. forskj. som inngår i beregn. av uts. skatt	-1 545	584
0	-4 308	Resultatført skatt	6 304	-568
		Oppsummering av årets skattekostnad		
3 873	-4 308	Resultatført endring av utsatt skatt	-2 837	12 564
0	0	Resultatført skatt på avgitt konsernbidrag	9 141	0
3 873	-4 308	Sum skattekostnad	6 304	12 564
15,9 %	21,6 %	Effektiv skatteprosent	22,0 %	14,4 %
		Avstemming av skatteprosent:		
-42 798	-30 126	Permanente forskjeller	386	-42 767
30 600	0	Konsernbidrag	0	0
-12 198	-30 126	Sum permanente forskjeller	386	-42 767
-3 415	-8 134	Skatt permanente forskjeller	108	-11 975
7 289	3 826	Korrigert skatt	6 196	24 539
-190	0	Endring utsatt skattefordel som følge av endret skattesats	0	-464
-281	0	Korr. for midlert. forskj. på andre verdipapirer enn aksjer etter fritaksmetoden	0	0
28,0 %	27,0 %	Skatteprosent	27,0 %	27,7 %



## Note 29 Pensjonsansvar egne ansatte

Hoveddelen av pensjonsansvaret er dekket gjennom KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»). Selskapet tilbyr også pensjonsordning utover Fellesordningen. Denne forpliktelsen dekkes over driften. Fellesordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstillere kravene om obligatorisk tjenstepensjon (OTP). Selskapet har AFP-ordning.

Den regnskapsmessige behandling av pensjonsforpliktelser er nærmere beskrevet i note 2 og 3.

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2014	Fellesordningen	Over drift	2013
<b>Pensjonskostnader</b>						
Nåverdi av årets opptjening	5 500	523	6 023	5 221	524	5 745
Administrasjonsomkostning	170	0	170	125	0	125
Arbeidsgiveravgift - Pensjonskostnad	799	74	873	754	74	828
Resultatført planendring	-2 537	-297	-2 834	0	0	0
Resultatført pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift og adm	3 933	300	4 232	6 100	598	6 698
<b>Netto finanskostnad</b>						
Rentekostnad	1 210	339	1 549	929	294	1 223
Forventet avkastning	-800	0	-800	-572	0	-572
Forvaltningsomkostning	212	0	212	78	0	78
Netto rentekostnad	622	339	961	435	294	729
Arbeidsgiveravgift - Netto rentekostnad	88	48	136	61	41	103
Netto rentekostnad inkl. arbeidsgiveravgift	710	387	1 097	497	335	832
<b>Estimatavvik pensjoner</b>						
Aktuarielt tap (gevinst)	4 119	895	5 015	1 107	720	1 827
Arbeidsgiveravgift	581	126	707	156	102	258
Aktuarielt tap (gevinst) inkl. arbeidsgiveravgift	4 700	1 022	5 722	1 263	822	2 085
<b>Sum pensjonskostnad inkl. rentekostnad og estimatavvik</b>	<b>9 343</b>	<b>1 709</b>	<b>11 052</b>	<b>7 860</b>	<b>1 755</b>	<b>9 615</b>
<b>Tusen kroner</b>						
<b>Pensjonsforpliktelser</b>						
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	35 709	9 578	45 288	27 525	8 365	35 889
Pensjonsmidler	23 043	0	23 043	18 458	0	18 458
Netto forpliktelse før arb.avgift	12 666	9 578	22 244	9 066	8 365	17 431
Arbeidsgiveravgift	1 786	1 351	3 136	1 278	1 179	2 458
Brutto påløpt forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	37 495	10 929	48 424	28 803	9 544	38 347
Netto forpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift	14 452	10 929	25 381	10 345	9 544	19 889
<b>Tusen kroner</b>						
<b>Avstemming pensjonsforpliktelse</b>						
Balansført nto forpliktelse/(midler) 01.01.2013	10 345	9 544	19 889	6 282	8 219	14 501
Resultatført pensjonskostnad	3 933	300	4 232	6 100	598	6 698
Resultatført finanskostnad	710	387	1 097	497	335	832
Aktuarielle gevinst og tap inkl. arbeidsgiveravgift	4 700	1 022	5 722	1 263	822	2 085
Arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-647	-40	-687	-469	-53	-522
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	-4 588	-284	-4 873	-3 328	-377	-3 705
Balansført nto forpliktelse/(midler) 31.12 i år	14 452	10 929	25 381	10 345	9 544	19 889

### Planendring

I 2009 ble det besluttet innført levealdersjustering i offentlig tjenstepensjon og AFP-ordningen i offentlig sektor. Samtidig ble reglene om opptjening av pensjon i folketrygden endret. Konsekvensen for samordning av offentlig tjenstepensjon med pensjon opptjent gjennom folketrygden ble ikke fastsatt. Det har derfor ikke vært mulig å gi et godt estimat på konsekvensene av disse endringene ved estimering av pensjonsforpliktelsen selskapet har overfor sine ansatte, og det har vært holdt utenfor beregningen av forpliktelsen. Høsten 2013 ble det vedtatt en bransjestandard for beregning av levealdersjusteringen, noe som har medført at det i 2014 ble mulig å estimere konsekvensen av denne selv om samordningsreglene fortsatt ikke er vedtatt. Med bakgrunn i dette innarbeides levealdersjusteringene i forpliktelsen per 31.12.2014. Levealdersjusteringen er innarbeidet som en planendring.

Det ble vedtatt nye uførepensjonsregler i 2014 og disse er nå innarbeidet i tariffavtalen. Denne endringen er innarbeidet som en planendring i forpliktelsen per 31.12.2014. Dette gir en redusert pensjonsforpliktelse, fordi folketrygden gjennomgående vil dekke en større del av uførepensjonsytelsene.

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2014	Fellesordningen	Over drift	2013
<b>Planendringer i perioden</b>						
Planendringer i perioden	-2 223	-260	-2 484	0	0	0
Arbeidsgiveravgift på planendring	-313	-37	-350	0	0	0
Resultatført planendringer i perioden	2 537	297	2 834	0	0	0
Ikke resultatført planendring 31.12	0	0	0	0	0	0

## Note 29 Pensjonsansvar egne ansatte (forts.)

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2014	Fellesordningen	Over drift	2013
<b>Endring i pensjonsforpliktelser</b>						
Brutto pensjonsmidler 01.01 før planendring	28 803	9 544	38 347	19 932	8 219	28 151
Planendring	-2 537	-297	-2 834	0	0	0
Brutto pensjonsforpliktelse etter planendring	26 266	9 247	35 514	19 932	8 219	28 151
Nåverdi av årets opptjening	5 500	523	6 023	5 221	524	5 745
Rentekostnad	1 210	339	1 549	929	294	1 223
Aktuarielt tap (gevinst) brutto pensjonsforpliktelse	5 406	1 022	6 427	3 463	822	4 285
arbeidsgiveravgift av pensjonskostnad	799	74	873	754	74	828
arbeidsgiveravgift av netto rentekostnad	88	48	136	61	41	103
arbeidsgiveravgift innbetalt premie/tilskudd	-647	-40	-687	-469	-53	-522
Utbetalinger	-1 127	-284	-1 411	-1 089	-377	-1 466
Brutto pensjonsforpliktelse 31.12	37 495	10 929	48 424	28 803	9 544	38 347

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2014	Fellesordningen	Over drift	2013
<b>Endring i pensjonsmidler</b>						
Pensjonsmidler 01.01	18 458	0	18 458	13 650	0	13 650
Forventet avkastning	800	0	800	572	0	572
Aktuarielt (tap) gevinst på pensjonsmidlene	705	0	705	2 200	0	2 200
Administrasjonsomkostning	-170	0	-170	-125	0	-125
Finansomkostning	-212	0	-212	-78	0	-78
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	4 588	284	4 873	3 328	377	3 705
Utbetalinger	-1 127	-284	-1 411	-1 089	-377	-1 466
Pensjonsmidler 31.12	23 043	0	23 043	18 458	0	18 458

Tusen kroner	Fellesordningen	Over drift	2014	Fellesordningen	Over drift	2013
<b>Pensjonsordningens over-/ underfinansiering</b>						
Nåverdien av den ytelsesbaserte pensjonsforpliktelsen	37 495	10 929	48 424	28 803	9 544	38 347
Virkelig verdi av pensjonseiendelene	23 043	0	23 043	18 458	0	18 458
Netto pensjonsforpliktelse	14 452	10 929	25 381	10 345	9 544	19 889

31.12.2014                      31.12.2013

**Økonomiske forutsetninger for resultatet (felles for alle pensjonsordningene)**

Diskonteringsrente		2,30 %	4,00 %
Lønnsvekst		2,75 %	3,75 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)		2,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering		1,73 %	2,72 %
Forventet avkastning		2,30 %	4,00 %

Til målingen av pensjonskostnaden for 2014 anvendes forutsetninger per 31.12.2013, mens for beregning av pensjonsforpliktelsen 31.12.2014 anvendes forutsetninger og bestand per 31.12.2014. Forutsetningene er basert på markedssituasjonen per 31.12.2014 og er i samsvar med anbefaling fra regnskapsstiftelsen.

**Aktuarielle forutsetninger**

KLP's Fellesordning for kommuner og bedrifter («Fellesordningen»):

En viktig del av grunnlaget for pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser er hvordan dødelighet og uførhet gjør seg gjeldende blant medlemmene i pensjonsordningen.

KLP har lagt til grunn dødelighetstabell K2013BE som tar utgangspunkt i FNO sine analyser av dødeligheten i livsforsikringsbestandene i Norge og SSBs framskrivninger.

Uttak av AFP i 2014 (prosent i forhold til gjenværende arbeidstakere):

Kostnadene til AFP avhenger av hvor mange i hvert årskull som tar ut AFP. Ved fylte 62 år er det 45 prosent som går av med AFP-pensjon. Det er bare de som er ansatt og i arbeid helt frem til pensjoneringen som har rett til AFP. Dette er tatt hensyn til i beregningen av AFP-forpliktelsen.

Frivillig avgang for Fellesordning i 2014 (i %)

Alder (i år)	<20	20-23	24-29	30-39	40-50	51-55	>55
Turnover	20 %	15 %	10 %	7,5 %	5 %	2 %	0 %

Pensjoner over driften:

Uttak av AFP/tidligpensjon er ikke relevant for denne ordningen. Når det gjelder levealder, er samme variant av K2013BE lagt til grunn som i Fellesordningen

## Note 29 Pensjonsansvar egne ansatte (forts.)

Antall	Felles- ordningen	Over drift	2014	Felles- ordningen	Over drift	2013
<b>Medlemstatus</b>						
Antall aktive	56	3	59	54	4	58
Antall oppsatte (tidligere ansatte med oppsatte rettigheter)	9	4	13	9	3	12
Antall pensjoner	8	2	10	8	2	10
				<b>2014</b>	<b>2013</b>	
<b>Pensjonsmidlenes sammensetning:</b>						
Eiendom			11,1 %		12,3 %	
Utlån			10,9 %		10,9 %	
Aksjer			20,4 %		16,9 %	
Anleggs-/HTF- obligasjoner			27,6 %		28,8 %	
Omløpsobligasjoner			21,4 %		20,9 %	
Likviditet/ pengemarked			8,7 %		10,1 %	
Sum			100,0 %		100,0 %	

Pensjonsmidlene er basert på KLPs finansielle midler i kollektivporteføljen. Tabellen viser prosentvis plassering av pensjonsmidlene som administreres av KLP ved utgangen av året. Verdijustert avkastning av eiendelene ble 6,9 prosent i 2014 og 6,7 prosent i 2013.

Forventet innbetaling til ytelsesplaner etter ansettelsens opphør for perioden 1. januar 2014 – 31. desember 2014 er 5,6 millioner kroner.

**Sensitivitetsanalyse per 31.12.2014**

Diskonteringsrenten reduseres med 0,5%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	10,5 %
Årets opptjening	14,3 %
Lønnsvekst økes med 0,25%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	1,4 %
Årets opptjening	3,3 %
Dødeligheten styrkes med 10%	Økning
Brutto pensjonsforpliktelse	2,5 %
Årets opptjening	1,9 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på at alle andre forutsetninger er uendret. I praksis er det et lite sannsynlig scenario og endringer i noen forutsetninger er korrelerte. Beregningen av brutto pensjonsforpliktelse og årets opptjening i sensitivitetsanalysen er gjort etter samme metode som ved beregning brutto pensjonsforpliktelse i balansen.

Durasjonen i fellesordningen er beregnet til 16,8

## Note 30 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v.

2014 Tusen kroner	Utbetalt fra KLP Banken AS							Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Planendring pensjons- ytelse <sup>3)</sup>	Lån	Rentesats per 31.12.2014	Avdrags- plan <sup>1)</sup>	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Planendring pensjons- ytelse <sup>3)</sup>	Lån	Rentesats per 31.12.2014	Avdrags- plan <sup>1)</sup>
<b>Ledende ansatte</b>														
Leif Magne Andersen, adm. direktør	1 927	149	667	-64	801	3,15	A44	-	-	-	-	4 086	2,90-3,15	A42
Arnulf Arnøy, direktør offentlig marked	1 474	110	582	-276	-	-	-	-	-	-	-	1 242	2,90	A31
Christopher A. Steen, avdelingsleder finans	1 067	17	196	-116	290	3,15	A38	-	-	-	-	2 700	2,90	A42
<b>Styret</b>														
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	-	-	-	3 569	164	1 257	-1 133	7 211	2,70-3,15	A41
Aage E. Schaanning	-	-	-	-	942	3,15	A22	3 190	149	1 085	-1 048	2 483	2,70-3,15	A31
Mette-Jorunn Meisland	-	-	-	-	-	-	-	1 348	149	452	-433	5 987	2,90-3,15	A38
Jan Otto Langmoen	102	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Eva M. Salvesen	102	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-
Christin Kleppe, valgt av og blant de ansatte	49	-	-	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-
Mette Rinde, valgt av og blant de ansatte <sup>2)</sup>	48	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
<b>Kontrollkomité</b>														
Ole Hetland	22	-	-	-	-	-	-	75	-	-	-	-	-	-
Bengt P. Johansen	18	-	-	-	-	-	-	63	-	-	-	-	-	-
Dordi E. Flormælen	18	-	-	-	-	-	-	63	-	-	-	-	-	-
Irene Mathilde Skiri <sup>2)</sup>	9	-	-	-	-	-	-	31	-	-	-	-	-	-
Berit Bore	9	-	-	-	-	-	-	31	-	-	-	-	-	-
Thorvald Hillestad	18	-	-	-	-	-	-	63	-	-	-	-	-	-
<b>Representantskap</b>														
Sum representantskap	75	-	-	-	5 191	-	-	-	-	-	-	9 092	-	-
<b>Ansatte</b>														
Sum lån ansatte i KLP Bankholding AS	-	-	-	-	25 032	-	-	-	-	-	-	37 978	-	-

## Note 30 Lønn og forpliktelser for ledende personer m.v. (forts.)

2013 Tusen kroner	Utbetalt fra KLP Banken AS							Utbetalt fra annet selskap i samme konsern						
	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Planendring pensjons- ytelse <sup>3)</sup>	Lån	Rentesats per 31.12.2013	Avdrags- plan <sup>1)</sup>	Lønn, honorar m.v.	Andre ytelser	Årets pensjons- opptjening	Planendring pensjons- ytelse <sup>3)</sup>	Lån	Rentesats per 31.12.2013	Avdrags- plan <sup>1)</sup>
<b>Ledende ansatte</b>														
Leif Magne Andersen, adm. direktør	1 874	146	590	-	490	3,80	A24	-	-	-	-	4 177	3,15-3,80	A42
Arnulf Arnøy, direktør offentlig marked	1 473	129	496	-	371	3,15	Bolig- kreditt	-	-	-	-	1 315	2,95	S31
<b>Styret</b>														
Sverre Thornes, leder	-	-	-	-	-	-	-	3 433	162	1 055	-	7 410	2,70-3,80	A41
Aage E. Schaanning	-	-	-	-	1 072	3,80	S22	3 072	149	915	-	2 650	2,70-2,95	A31
Mette-Jorunn Meisland	-	-	-	-	-	-	-	1 275	146	381	-	6 041	2,95-3,65	A38
Mai-Lill Ibsen	57	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	-	-	-
Jan Otto Langmoen	93	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Eva M. Salvesen	48	-	-	-	-	-	-	23	-	-	-	-	-	-
Mette Rinde, valgt av og blant de ansatte <sup>2)</sup>	93	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-
<b>Kontrollkomité</b>														
Ole Hetland	20	-	-	-	-	-	-	73	-	-	-	-	-	-
Jan Rune Fagermoen <sup>2)</sup>	8	-	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-
Bengt P. Johansen	17	-	-	-	-	-	-	60	-	-	-	-	-	-
Dordi E. Flormælen	17	-	-	-	-	-	-	60	-	-	-	-	-	-
Irene Mathilde Skiri	9	-	-	-	-	-	-	31	-	-	-	-	-	-
Thorvald Hillestad	14	-	-	-	-	-	-	53	-	-	-	-	-	-
<b>Representantskap</b>														
Sum representantskap	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5 507	-	-
<b>Ansatte</b>														
Sum lån ansatte i KLP Banken AS	-	-	-	-	31 182	-	-	-	-	-	-	51 630	-	-

<sup>1)</sup> S= Serielån, A=Annuitetslån, siste avdrag.

<sup>2)</sup> Fratrudd i løpet av året.

<sup>3)</sup> Planendring pensjonsytelse viser effekten av levealdersjustering for årskullene fra 1954 vedtatt i 2008, samt endringer i uførepensjonsreglene vedtatt i 2014. Begge disse planendringene ble innarbeidet i beregning av pensjonsforpliktelsen i 2014.

Styret i KLP har fastsatt prinsipper og retningslinjer for godtgjørelse som gjelder for hele konsernet, samt etablert et kompensasjonsutvalg som er et underutvalg av styret. Utvalget innstiller på og fører kontroll med at godtgjørelsesordningene i konsernet er i tråd med styrets prinsipper og retningslinjer.

Administrerende direktør i KLP Banken AS har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti. Han har pensjonsalder på 65 år.

Direktør Offentlig Marked innehar også verv som Administrerende direktør i det heleide datterselskapet KLP Kommunekreditt AS. Han har ikke mottatt godtgjørelse fra dette datterselskapet for dette vervet. Direktør offentlig marked har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus), men har en lønnsgaranti på 21 måneder ved oppsigelse. Direktør for offentlig marked har rett til full alderspensjon fra fylte 62 år.

Avdelingsleder finans innehar vervet som administrerende direktør i datterselskapet KLP Boligkreditt AS. Han mottar ingen godtgjørelse for dette vervet, og har ingen avtale om prestasjonslønn (bonus) eller lønnsgaranti.

Det foreligger ingen forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag eller andre fordeler ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet.

Honorar for styremedlemmer fastsettes av representantskapet. Selskapet har felles representantskap med resten av selskapene i KLP Bankholding AS konsern. Styremedlemmer som er ansatt i KLP-konsernet uten å være valgt av og blant de ansatte mottar ikke honorar for styrevervet. Ytelser utover mottatt styrehonorar for styremedlemmer ansatt i KLP-konsernet oppgis bare dersom disse inngår i gruppen ledende ansatte i KLP-konsernet. Av styrehonoraret oppgitt på tilsammen 349 tusen, er 291 tusen knyttet til KLP Banken AS, 58 tusen gjelder andre selskap i samme konsern.

KLP Banken AS har felles kontrollkomité med resten av KLP - konsernet, og felles representantskap med resten av selskapene i bankkonsernet.

Alle ytelser er oppgitt uten påslag for arbeidsgiveravgift.

Det vises forøvrig til beskrivelse av hovedprinsippene til fastsettelse av godtgjørelse i KLP-konsernet som kan søkes opp på klp.no.

Note 31 **Antall ansatte**

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
2013	2014		2014	2013
52	55	Antall årsverk	55	52
55	58	Antall ansatte per 31.12	58	55
53,5	56,5	Gjennomsnittlig antall ansatte	56,5	53,5

Note 32 **Lønn og administrasjonskostnader**

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
2013	2014	Tusen kroner	2014	2013
-37 887	-38 582	Lønn	-38 582	-37 887
-5 497	-5 609	Arbeidsgiveravgift	-5 609	-5 497
-6 698	-4 232	Pensjoner inkludert arbeidsgiveravgift	-4 232	-6 698
-1 234	-553	Andre ytelser	-553	-1 234
-51 316	-48 976	Sum	-48 976	-51 316

Note 33 **Annen gjeld og avsetning for påløpte kostnader**

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
25 136	32 161	Mellomværende med selskap i samme konsern	27 573	17 210
1 231	7 020	Kreditorer	7 296	1 833
788	3 948	Diverse gjeld	3 952	792
27 155	43 129	Sum annen gjeld	38 821	19 835
2 421	2 647	Forskuddstrekk	2 647	2 421
1 620	1 869	Arbeidsgiveravgift	1 869	1 620
3 685	4 173	Feriepenger	4 173	3 685
19 889	25 381	Pensjonsforpliktelser	25 381	19 889
20	60	Mva	301	158
545	913	Avsatte kostnader	2 366	1 692
28 180	35 043	Sum påløpte kostnader og forpliktelser	36 737	29 465

Note 34 **Andre eiendeler**

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
3 723	10 282	Mellomværende med selskap i samme konsern	492	176
38	0	Diverse fordringer	0	38
306	303	Forskuddsbetalte kostnader	1 360	1 348
4 066	10 585	Sum	1 852	1 562

## Note 35 Transaksjoner med nærstående parter

KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
2013	2014		2014	2013
<b>Resultatposter</b>				
58 000	58 000	KLP, honorarer låneforvaltning	58 000	58 000
16 018	12 715	KLP Kommunekreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
0	7 941	KLP Boligkreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
482	0	KLP Kreditt AS, administrative tjenester (selvkost)	0	0
78 638	59 388	KLP Kommunekreditt AS, renter utlån	0	0
0	11 549	KLP Boligkreditt AS, renter utlån	0	0
20 415	0	KLP Kreditt AS, renter utlån	0	0
-147	-120	KLP Kapitalforvaltning AS, honorar utførte tjenester	-434	-527
-3 435	-3 557	KLP, Husleie	-3 557	-3 435
-6 223	-3 603	KLP, pensjonspremie	-3 603	-6 223
-41 637	-42 214	KLP, stabstjenester (selvkost)	-42 214	-41 637
1 086	1 584	KLP konsernselskaper, subsidiert rente ansattlån	1 856	1 086
123 197	101 683	Sum	10 048	7 264
<b>Balanseposter</b>				
KLP Banken AS		Tusen kroner	KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014		31.12.2014	31.12.2013
2 442 841	2 207 657	KLP Kommunekreditt AS, utlån konsern kortsiktig	0	0
0	1 011 240	KLP Boligkreditt AS, utlån konsern kortsiktig	0	0
-8 023	-4 441	KLP Kommunekreditt AS, avregning lån	0	0
0	-239	KLP Boligkreditt AS, avregning lån	0	0
-8 950	-17 051	KLP, avregning lån	-17 051	-8 950
<b>Netto mellomværende til:</b>				
-8 163	-10 430	KLP	-10 430	-8 163
3 547	3 647	KLP Kommunekreditt AS, netto mellomværende	0	0
0	6 305	KLP Boligkreditt AS, netto mellomværende	0	0
176	330	KLP konsernselskaper, netto øvrige mellomværende	400	176
2 421 428	3 197 018	Sum	-27 081	-16 937

Transaksjoner med nærstående parter er gjennomført til generelle markedsbetingelser, med unntak av selskapets andel av fellesfunksjoner (stabstjenester), som er fordelt til selvkost. Fordringen er basert på faktisk bruk. Alle mellomværende blir gjort opp fortløpende.

## Note 36 Honorar til revisor

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
2013	2014	Tusen kroner	2014	2013
334	308	Ordinær revisjon	762	769
60	42	Attestasjonstjenester	605	382
33	196	Skatterådgivning	255	62
56	5	Andre tjenester utenfor revisjonen	14	48
483	551	Sum honorar til revisor	1 636	1 260

Beløpene ovenfor er inklusive merverdiavgift.

## Note 37 Betingede forpliktelser

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
193 600	240 585	Ubenyttede kredittrammer utlån	374 701	292 379
129 511	298 118	Lånetilsagn	348 718	161 511
16 982 500	16 452 000	Trekkfasilitet KLP Kommunekreditt AS	0	0
0	1 800 000	Trekkfasilitet KLP Boligkreditt AS	0	0
17 305 611	18 790 703	Sum betingede forpliktelser	723 419	453 890

## Note 38 Kontanter og kontantekvivalenter

KLP Banken AS			KLP Banken AS konsern	
31.12.2013	31.12.2014	Tusen kroner	31.12.2014	31.12.2013
685 368	566 893	Kontanter og bankinnskudd	1 113 949	1 534 079
685 368	566 893	Sum kontanter og bankinnskudd	1 113 949	1 534 079

I kantanstrømmoppstillingen omfattes kontanter og kontantekvivalenter følgende:

685 368	566 893	Kontanter og bankinnskudd	1 113 949	1 534 079
-20 006	-27 984	Bankkontoer til bruk for kjøp og salg av verdipapirer	-43 599	-47 654
665 362	538 909	Likviditetsbeholdning ved utgangen av perioden	1 070 349	1 486 425





Til representantskapet og generalforsamlingen i KLP Banken AS

## Revisors beretning

### Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for KLP Banken AS som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, endringer i egenkapitalen og kontantstrøm for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

#### *Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet*

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

#### *Revisors oppgaver og plikter*

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

#### *Konklusjon*

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til KLP Banken AS per 31. desember 2014, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.



Revisors beretning - 2014 - KLP Banken AS, side 2

### **Uttalelse om øvrige forhold**

#### *Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

#### *Konklusjon om registrering og dokumentasjon*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 4. mars 2015  
**PricewaterhouseCoopers AS**

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Rune Kenneth S. Lædre".

Rune Kenneth S. Lædre  
Statsautorisert revisor

Til representantskapet og generalforsamlingen i  
KLP Banken AS

#### KONTROLLKOMITEENS UTTALELSE OM ÅRSOPPGJØRET FOR 2014

Kontrollkomiteen har i henhold til instruksen § 8 gjennomgått årsoppgjøret med styrets beretning, resultatregnskap og balanse, samt revisjonsberetningen for KLP Banken AS.

Kontrollkomiteen tilrår overfor representantskapet og generalforsamlingen i KLP Banken AS å godkjenne årsregnskapet og styrets beretning og, i overensstemmelse med styrets vedtak, å treffe beslutning om å disponere årets resultat slik:

*KLP Banken AS' årsregnskap viser et årsresultat (overskudd) for 2014 på kroner 18 554 000,-. Overskuddet disponeres ved å overføre kroner 4 807 000,- til overkursfondet og kroner 13 747 000,- til annen egenkapital.*

Oslo, 6. mars 2015

  
Dordi Flørmælen

  
Ole Hetland

  
Bengt P Johansen

  
Berit Bore

  
Thorvald Hillestad

### Til generalforsamlingen i KLP Banken AS

Representantskapet i KLP Banken AS har gjennomgått styrets fremlagte årsregnskap for henholdsvis KLP Banken AS og KLP Banken konsern som består av resultatregnskap, balanse, oppstilling over endringer i egenkapital, kontantstrømoppstilling og noter, årsberetning, revisjonsberetning og kontrollkomiteens uttalelse.

Representantskapet anbefaler at årsberetning og regnskap for henholdsvis KLP Banken AS og KLP Banken konsern og disponering av overskudd for KLP Banken AS for 2014 fastsettes i samsvar med styrets forslag.

KLP Banken AS' årsregnskap viser et årsresultat (overskudd) for 2014 på kroner 18 554 000,-. Overskuddet disponeres ved å overføre kroner 4 807 000,- til overkursfondet og kroner 13 747 000,- til annen egenkapital.

Trondheim, 13. mars 2015

Hege Sørli  
Representantskapets leder

# Dette er KLP

KLP skal levere trygge og konkurransedyktige finans- og forsikringstjenester til offentlig sektor, virksomheter med tilknytning til denne og deres ansatte.

KLPs visjon er å være den beste partner for dagene som kommer. Visjonen er retningssigende for KLPs medarbeidere og skal bidra til at kundene opplever at KLP er en forutsigbar partner som styrker deres økonomi, letter deres hverdag, bidrar til å gjøre dem til attraktive arbeidsgivere og bidrar til en mer bærekraftig offentlig sektor. KLPs hovedmål er å være Norges ledende leverandør av pensjon til offentlig sektor. KLPs viktigste oppgave er derfor å levere pensjon til sine kunder med konkurransedyktig avkastning over tid, lavest kostnader og høy servicegrad.

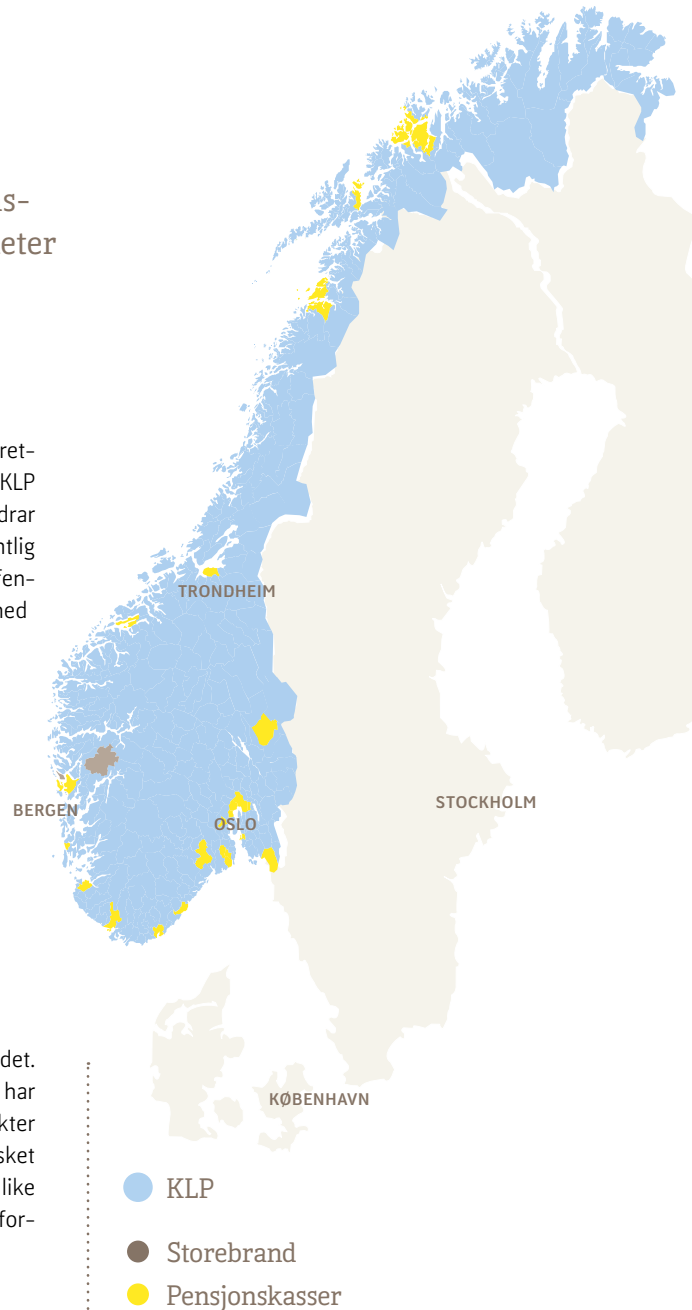
## Markedsleder - offentlig tjenestepensjon

Ved inngangen til 2015 har 403 kommuner og fylkeskommuner sin pensjonsordning i selskapet. Også 25 av 26 helseforetak og de 4 regionale helseforetakene har en eller flere pensjonsavtaler med KLP, og om lag 2 500 bedrifter har sin pensjonsordning i KLP. Selskapets pensjonsordninger omfatter mer enn 418 000 yrkesaktive og 230 000 pensjonister. I tillegg har mer enn 167 000 medlemmer en pensjonsrettighet i KLP fra tidligere arbeidsforhold. Ytterligere 15 kommuner flytter til KLP i 2015.

## Medlemssatsing i fremgang

KLP tilbyr produkter og tjenester innen finans og forsikring til personmarkedet. Produktene er rettet mot ansatte og pensjonister hos kunder og eiere som har sin pensjonsforvaltning i KLP. Målsettingen er å tilby disse attraktive produkter og tjenester slik at det styrker eiernes evne til å beholde og tiltrekke seg ønsket arbeidskraft. Samtidig skal satsingen bidra til lønnsomhet og vekst i KLPs ulike virksomheter. KLP har de siste årene satset aktivt på å tilby medlemmene forsikringsprodukter og finanstjenester som møter deres behov.

Det er etablert mer enn 76.000 kundeforhold i løpet av de siste årene. Antall kunder som også er medlemmer utgjør 39 000. Produktene som tilbys medlemmene innen bank, skadeforsikring og fond er konkurransedyktige både i pris og innhold. Rangeringen på Finansportalen og i andre sammenligninger viser at medlemsproduktene plasserer seg godt oppe blant de beste. Kundetilstrømmingen viser også at medlemstilbudet begynner å bli kjent, noe som i stor grad kan tilskrives de markedsføringsaktivitetene som er gjennomført. God personlig behandling og service er et kjennetegn på KLPs kundearbeid. Det ble bekreftet gjennom måling av kundetilfredsheten blant KLPs personkunder i november 2014. Resultatene er svært positive og samtlige forretningsområder har en score på 74 eller høyere. Det er høyt, også sammenlignet med andre finansinstitusjoner i Norge. Kundene er spesielt fornøyd med service, reaksjonsdyktighet og personlig behandling.



De aller fleste kommuner og fylkeskommuner har en kunderelasjon til KLP. KLPs hovedkontor ligger i Oslo. KLP har også et kontor i Bergen som ivaretar tjenester og service innen liv og pensjon. Eiendomsselskapet har kontorer i Oslo, Trondheim, København og Stockholm. Banken har kontorer i Trondheim og Oslo.

## Konsernstruktur

Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap (KLP) er et kundeeid selskap og morselskap i et finanskonsern med hel-eide datterselskaper som er organisert som aksjeselskap.

Det gjensidige selskapet KLPs hovedprodukt er offentlig tjenestepensjon, og det er kundene på dette produktet som eier selskapet. Den gjensidige selskapsmodellen er valgt både fordi den er økonomisk rasjonell i tillegg til at den gir kunder og eiere innflytelse over en viktig leveranse.

Datterselskapene ble opprettet for å støtte KLPs kjernevirksomhet og kunne tilby trygge og konkurransedyktige tjenester til KLPs eiere og deres ansatte.

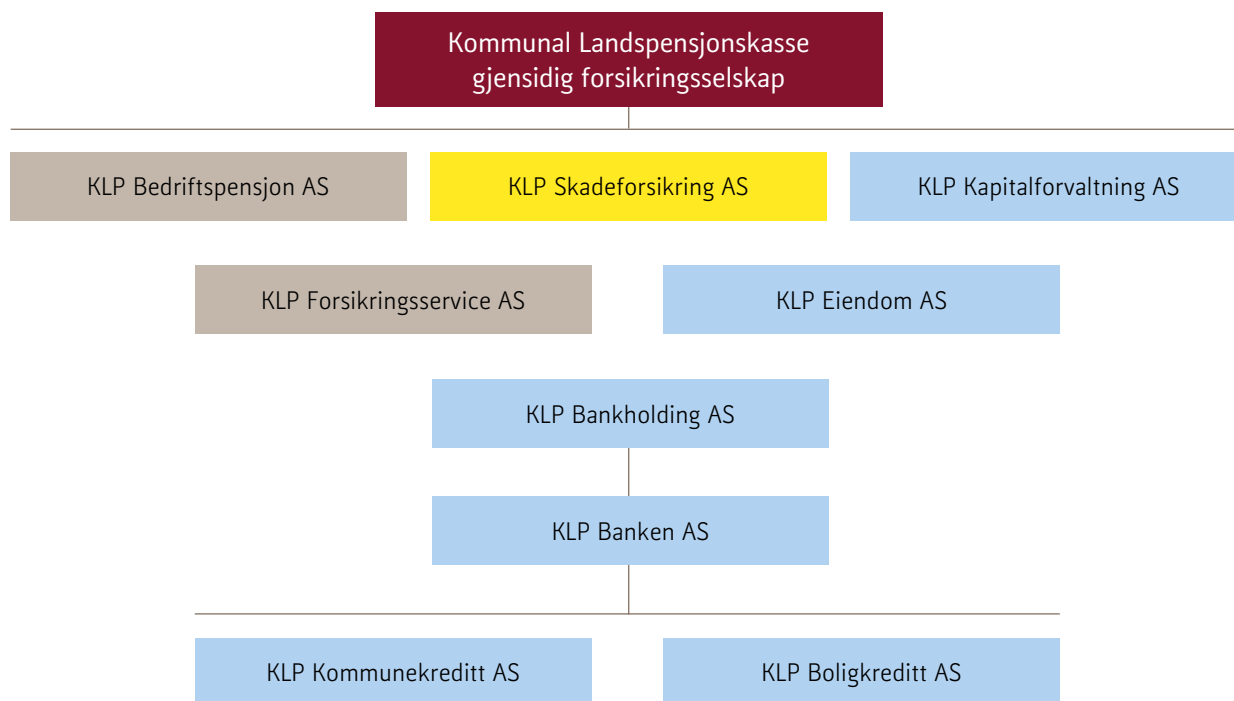
Personer ansatt i KLP konsernet

# 899

Konsernet har til sammen 899 ansatte, og en forvaltningskapital på 490,9 milliarder ved utgangen av 2014.

KLP leverer produkter og tjenester innen:

- Pensjon og pensjonskassetjenester
- Bank
- Forsikring
- Fond og kapitalforvaltning



**KLP BANKEN AS** Den samlede virksomheten i KLP Banken AS med datterselskapene KLP Boligkreditt AS og KLP Kommunekreditt AS er inndelt i forretningsområdene personmarked (PM) og offentlig marked (OM). Virksomheten er landsdekkende og selskapenes hovedkontor ligger i Trondheim.

KLP Banken er en nettbank med fokus på boliglån og innskudd. Det gir grunnlaget for effektiv drift og lave kostnader. Det var over 33.000 aktive personkunder i banken ved årsskiftet.

**KLP Boligkreditt AS** er datterselskap av KLP Banken og fikk konsesjon som boligkredittforetak i 2014. En andel av bankens utlån i personmarkedet er overført til selskapet. Virksomheten finansieres i hovedsak ved utstedelse av obligasjoner med sikkerhet i boliglån.

**KLP Kommunekreditt AS** er også datterselskap av KLP Banken. Selskapet har som mål å være en sentral finanspartner for offentlig sektor. KLP Kommunekreditt finansierer et bredt spekter av kommunenes lånebehov til eksempelvis skoler, barnehager, omsorgsboliger og prosjekter i kommunenes klima- og energiplaner. I tillegg finansierer KLP en del av kommunenes infrastruktur.

**KLP SKADEFORSIKRING AS** tilbyr skadeforsikring til kommunal sektor og bedrifter med offentlig tilknytning. Ved utgangen av 2014 hadde selskapet et kundeforhold til 315 kommuner og 14 fylkeskommuner, 2 864 bedrifter og 31 kunder knyttet til helseforetak. Selskapet tilbyr også forsikringsløsninger til personmarkedet med spesielle fordeler for medlemmer i KLP og har ved årets utgang 28 000 kunder.

**KLP FORSIKRINGSSERVICE AS** har spesialkompetanse på offentlige pensjonsordninger og tilbyr et fullt spekter av pensjonskassetjenester.

**KLP BEDRIFTSPENSJON AS** tilbyr innskuddsbasert tjenstepensjon, herunder forvaltning av pensjonskapitalbevis, til bedrifter i privat og offentlig sektor. Selskapets samlede forvaltningskapital er på 2 270,3 millioner.

**KLP KAPITALFORVALTNING AS** forvalter midler på vegne av forsikringsvirksomheten i KLP-konsernet og andre kunder gjennom KLP-fondene. KLP Kapitalforvaltning AS er et fondsforvaltningsselskap med konsesjon fra Finanstilsynet til å forvalte verdipapirfond og alternative investeringsfond, samt å yte investeringstjenesten aktiv forvaltning og tilknyttede tjenester. Selskapet forvaltet ved utgangen av året ca 370 milliarder kroner for morselskapet og eksterne kunder.

**KLP EIENDOM AS** er en av Norges største eiendomsforvaltere med 1.554.000 kvadratmeter lokaler og 372.000 kvadratmeter festetomter til forvaltning, samt betydelige prosjekter under utvikling. Eiendomsmassen hadde pr 31.12.2014 en verdi på 45,7 milliarder kroner. KLP Eiendom har virksomhet i Norge, Sverige, Danmark, Luxembourg og London. Eiendommene har god beliggenhet, høy bygningsmessig standard og effektiv arealutnyttelse. For KLP er eiendom en investeringsklasse på linje med aksjer, obligasjoner og utlån.



### Samfunnsansvar

Samfunnsansvar blir ofte beskrevet med mange og store ord. For KLP handler det om hvordan selskapet driver sin forretning. Pensjon, bank, forsikring, sparing og eiendom er produkter som fører oss tett på medlemmene. Et ansvar det er viktig for KLP å forvalte på en god måte.

Selskapets mål innen samfunnsansvar er både å bidra til en bærekraftig offentlig sektor og å integrere bærekraftig og ansvarlig forretningsdrift i alle forretningsprosesser. Samfunnsansvar er derfor av strategisk betydning for KLP, og arbeidet er knyttet til fire områder: ansvarlighet i investeringer og produkter, ansvarlige miljøløsninger, deling av kunnskap og engasjement lokalt.

### Ansvarlighet i investeringer og produkter

KLP har som mål å være blant de ledende innen ansvarlige investeringer. I 2014 har det vært en engasjerende samfunnsdebatt om investeringer i kullselskaper. KLP har et stort ansvar som landets største livsforsikringselskap. Det er viktig å oppnå god avkastning som sikrer fremtidige pensjoner. Samtidig er det viktig å

se hvordan de langsiktige investeringene som foretas kan bidra til en bærekraftig utvikling. KLP besluttet derfor å øke sine investeringer med en halv milliard kroner i økt kapasitet innen fornybar energi, og samtidig trekke seg ut av selskaper som har en vesentlig del av sine inntekter fra kull. Med dette ønsker KLP å bidra til et skift fra fossilt brensel til fornybar energi. Arbeidet er allerede påbegynt. I 2014 investerte KLP, gjennom samarbeidet selskapet har med Norfund, i en solcellepark i Rwanda, Afrikas største vindpark i Kenya og en solcellepark i Honduras.

KLP signerte FNs Global Compact allerede i 2003, og er med det forpliktet til å arbeide for menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon.

KLP er også tilsluttet investorinitiativer som FNs prinsipper for ansvarlige investeringer, CDP (et initiativ for å øke og forbedre bedrifters rapportering av CO<sub>2</sub>-utslipp) og benytter internasjonale rapporteringsrammeverk som Integrated Reporting Framework og Global Reporting Initiativ for å forbedre egen rapportering.

# Historikk 1949-2014

Byforbundet og Herredsforbundet (forløperen til KS) vedtar å opprette Kommunal Landspensjonskasse. KLP etableres som en «forvaltet» kasse inn under Norsk Kollektiv Pensjonskasse.

Sykepleierordningen med gjennomsnittspremie innføres. Lov om Pensjonsordning for sykepleiere trer i kraft i 1962.

Overføringsavtalen, som KLP medvirker til, sikrer pensjonsrettigheter ved bytte av jobb innen offentlig sektor.

KLP får gjennomslag for at pensjoner skal reguleres i takt med folketrygdens grunnbeløp.

KLPs Harald Bastiansen utvikler et gjennomsnittspremiesystem for sykehusleger.

Stortinget vedtar innføring av Folketrygden.

KLP får egen konsesjon som forsikringselskap, og oppretter en fells kommunal pensjonsordning.

AFP innføres.

1949

1950

1961

1967

1974

1974

1986

1988



1990

1995-1996

2003

2004

2008

2011

2013

2014

Hardere konkurranse om de kommunale pensjonsordningene.

KLPs premiesystem blir del av bransjenorm og tas inn i ny forsikringslov.

Offentlig tjenestepensjon tilpasses endringene i pensjonsreformen.

Stortinget vedtar ny uførepensjon i offentlig sektor fra 1. januar 2015.

KLP etablerer ordning med egenkapitaltilskudd i hht. Forsikringsloven.

Banklovkomisjonen avleverer utredninger om konkurransen i kommunal tjenestepensjon, og kjønns- og aldersnøytralitet i kollektive pensjonsordninger

Forsikringsloven endret. Det skilles mellom kundemidler og selskapsmidler.

KLPs hovedkonkurrenter innen markedet for forsikret offentlig tjenestepensjon velger å trekke seg ut.



